Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje
DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 52 (134) | Vilnius 1939 m. gegužės 4 d. (ketvirtadienis) | Antri metai

Šiame numeryje

Penktadienį, šio mėn. 5 dieną Lenkijos Seime kalbės užsienių reikalų ministras Bekas.

Kultūrinės Žinios.

DVIEJŲ GALYBIŲ EUROPOJE PER DAUG

Bus tai, kas turi būti. Anksčiau ar vėliau vis tiek reikės išspręsti klausimas, kas turi viešpatauti Europoje: *Berlynas* ar *Londonas*. Visos kitos mažesnės ir didesnės politinės ir ekonominės problemos yra priklausomos nuo šio pagrindinio klausimo.

Kurį metą varžėsi tarp savęs Prancūzija su Anglija, bet nuo nelaimingų Napoleono karų Prancūzija daugiau nemėgino pasidaryti Europos valdove, nors, tiesą pasakius, nepavyko tai ir Anglijai, kuri kelią į savo galybę pasirinko pro kolonijas. Matyt, anglai suprato, kad puslaukines Azijos ir Afrikos tautas lengviau bus paimti visiškon savo žinion, negu sąmoningas Europos tautas. Trečia tuometinė didžvalstybė Europoje — Rusija gyveno užsidariusi savyje ir į ją buvo žiūrima, kaip į savotiškai susitvarkiusią Azijos valstybę. Tačiau nuo XIX amžiaus pradžios ėmė kilti vokiečių tauta, kurios tautinę sąmonę pažadino ne kas kitas, tik Prancūzijos imperatorius, gerokai prisigrabistęs svetimų žemių, kurių vėliau netekęs atsidūrė tolimoje šv. Elenos saloje.

Pažadinta vokiečių tautos sąmonė vis labiau stiprėjo, kol pereito amžiaus antroje pusėje genialus politikas Bismarkas sujungė beveik visą vokiečių tautą į vieną valstybę. Tai 1871 metais įvykdžius, paaiškėjo, kad į Europos didžvalstybių areną išėjo nauja galybė — Vokietija. Nuo to laiko prasidėjo ne tik atkaklios tarp Prancūzijos, Anglijos ir Vokietijos lenktynės, rivalizacija, bet visos šios trys didžvalstybės pradėjo skubiai ruoštis lemiančiai kovai, kurios metu turėjo paiškėti, kuri iš jų turės susitraukti ir kuriai bus lemta iškilti.

Ir kas pasirodė? Praėjus puskapiui metų nuo Prancūzijos—Vokietijos karo, anglų ir prancūzų politikams paaiškėjo, kad, norint parblokšti Vokietiją, atskirai veikti nėra prasmės, bet reikia jungtis kartu ir dar patraukti savo pusėn Rusiją. Priešingu atveju bus blogai ir Vokietija su pavienėmis valstybėmis lengvai apsidirbs*).

Didysis karas visaipos aiškinamas, daug nurodoma jo priežasčių. Tačiau viena yra neginčytina—1914 metais prasidėjo karas dėl pirmenybės Europoje. Anglai negalėjo ramiai žiūrėti į augančią Vokietijos galybę ir kartu su Prancūzija bei Rusija pradėjo žūtbūtinį karą. Prarijo šis karas apie 12 milijonų žmonių, invalidų paliko apie 20 milijonų, žmonių turto surijo už daugelį daugelį milijardų. Tokią kainą reikėjo užmokėti už Vokietijos parbloškimą ir už Anglijos sustiprėjimą.

Rodėsi, kad nugalėta Vokietija daugiau neatsigriebs ir ilgus metus ne tik Europoje, bet ir visame pasaulyje dominuos Anglija ir ramiai galės gyventi atgavusios nepriklausomybę kai kurios tautos Europoje. Tačiau nepadalinus Vokietijos į atskiras valstybes, kaip buvo prieš Bismarką, ir karo laimėjusių valstybių ilsėjimasis ant laurų vainiko — anuliavo visus Didžiojo karo laimėjimus ir netrukus visiems paaiškėjo, kad veltui buvo paaukota keliolika milijonų žmonių gyvybių, nes netikėtai pirmenybės klausimas pasidarė aktualus.

Ir štai vėl stovime naujos kovos išvakarėse, vėl teks aukoti milijonai gyvybių tam, kad paaiškėtų, kuri galybė Europoje turi dominuoti: *anglų* ar *vokiečių*. Paskesnieji per praėjusius kelerius metus taip sustiprėjo, taip jų galybė išaugo, kad baisu ir pagalvoti. Rodosi, nėra tokios jėgos, kuri išdrįstų pasipriešinti kryžiuočių ainiams, kurie paskutiniu metu vis atviriau rodo savo apetitus.

Tokio Vokietijos galybės padidėjimo visi išsigando ir su tuo faktu turi skaitytis. Sukruto ir Anglija, įsitikinusi, kad jos galybei vėl atsirado mirtino pavojaus. Ir ką gi matome? Kol Anglija dar galutinai nepasiruošusi, tol ji visokiais būdais stabdo ir ramina Vokietiją, kuriai pagal reikalą numeta tai vieną, tai kitą tautos dalį, arba ir visą tautą (Čekiją, Slovakiją). Kaip ilgai anglai aukos gyvas aukas vokiečių slibinui— sunku būtų pasakyti. Reikia tačiau manyti, kad tai tęsis neilgai, nes ir aukų gali pritrūkti ir aukojimais stiprinama Vokietija. O tai išeina Anglijos nenaudai ir todėl netrukus galime susilaukti kritiškų momentų, galime būti nepaprastų įvykių ir galimų liudytojais. Kalbami įvykiai bus ne kas kita, kaip tik žūtbūtinė dviejų Europos galybių dvikova, ir tada paaiškės, kuri pusė bus paklupdyta ir kuri bus nugalėtoja.

Taip įvyks todėl, kad dviejų galybių Europoje yra per daug ir kuri nors jų turi būti parblokšta. Ilgam ar trumpam tai pareis nuo to, kaip bus pasielgta su nugalėtu. Koks bus kalbamos kovos galas—nieks nežinome ir net spėlioti negalime. Tačiau viena yra aišku—nė viena Europos tauta nenorėtų sulaukti Berlyno triumfo, nes visi mes norime gyventi.

*) Nieko nuostabaus, kad ir paskutiniu metu vokiečiai iš tolo kratosi kolektyvinių sutarčių, žinodami, kad jiems bus daug lengviau kalbėtis su atskiromis valstybėmis ir trukdyti joms sudaryti bendrą frontą.

Svarbūs anglų pareiškimai

Po Hitlerio kalbos kitą dieną Anglijos ambasadorius Varšuvoje Kenardas apsilankė pas Lenkijos užsienių reikalų ministrą Beką. Ryšium su tuo Anglijos užsienių reikalų ministerijos atstovas šio mėn. 1 dieną padarė spaudos atstovams pareiškimą, kuriame pranešė, kad ministras Bekas su ambasadoriumi Kenardu pasikeitė nuomonėmis dėl Hitlerio kalbos, atkreipus ypatingą dėmesį į Vokietijos kanclerio paliestus Lenkijos—Vokietijos santykius.

Podraug spaudos atstovams buvo pareikšta, kad šiuo žygiu nėra reikalo skelbti naujų užtikrinimų, kadangi savo metu Čemberleno pareikšta deklaracija ir toliau galiojanti. Taip pat buvo pažymėta anglų įsitikinimas, kad Lenkija karo nenorinti ir jeigu imtųsi ginklo tai tik tuo atvėju, kai atsirastų didelio pavojaus.

Ir jeigu Lenkija nutartų kovoti, tai Anglija ir Prancūzija padėtų Lenkijai.

Tuo pačiu metu buvo įdėtas būdingas straipsnis įtakingame Londono dienraštyje „Times".

Straipsnyje tarp kitko pažymėta, kad vokiečių propaganda stengiasi sukiršinti Angliją su Lenkija. Tuo tikslu buvo paskleistas piktas prasimanymas, kad esą Anglija įteikusi Lenkijai notą, kurioje neva tai pareikšta, kad iš Anglijos pusės nebuvo jokių garantijų ir esą tuo būdu Lenkija raginama nusileisti.

„Times" priminė, kad iš tikrųjų jokios notos nebuvo ir Londone aiškiai pažymima, kad kai Lenkijai buvusios suteiktos garantijos, tai Lenkija su Vokietija nevedė jokių derybų.

Straipsnio pabaigoje rašoma:

„Anglijos vyriausybė gerai žino, kad Lenkija yra pasiruošusi susitarti remiantis tikromis sąlygomis, bet žinia ir tai, kad Lenkija, nenusigąs baidymo ir jėgos".

„Gdansko vokiškumas yra pripažintas, bet kol Lenkijos pusė užsienio prekybos su užjūriu eina pro Gdanską, Londone gerai žino, kad bet kokie neapgalvoti žygiai susilauks Lenkijos reakcijos, nes Lenkijai Gdanskas yra gyvybinis interesas".

Nuo penktadienio iki penktadienio

Kaip žinia, balandžio 28 dieną (penktadienį) Vokietijos kancleris pasakė didelę kalbą, kuri dar ir šiuo metu plačiai užsienio spaudoje komentuojama. Apie Hitlerio kalbą esame rašę praėjusiame „Aido" numeryje.

Dabar su nekantrumu laukiama šio penktadienio (V-5 d.), kada Lenkijos Seime pasakys kalbą užsienių reikalų ministras Bekas. Lenkų spaudos žiniomis, min. Bekas plačiai apibūdins Lenkijos užsienio politiką ir ta proga atsakys Hitleriui į jo savotiškai nušviestus Lenkijos-Vokietijos santykius.

Gen. Raštikis Varšuvoje

Vyriausias Lietuvos kariuomenės vadas gen. Raštikis, kaip žinia, turi atvykti Varšuvon gegužės 8 dieną. Jo apsilankymo proga „Kur. Warsz" tarp kita praneša:

„Labai didelį įspūdį Kauno politiniams sluoksniams padarė oficialus „Eltos" pranešimas, kad, maršalui Rydz-Smigly užsiprašius, Lietuvos kariuomenės vadas gen. Stanislovas Raštikis gegužės 8 d. nuvyksiąs Lenkijon. Kauno sluoksniai komentuodami skiria šiam įvykiui daug reikšmės. Būsiąs tai pirmasis vyriausiojo atgimusios Lietuvos kariuomenės atstovo apsilankymas atgimusioje Lenkijoje. Jau pats šis įvykis, tų sluoksnių nuomone, daug sakąs. Be to, tie sluoksniai pabrėžia, kad gen. Raštikio apsilankymas įvyksta tuojau po jo apsilankymo Berlyne Hitleriui surengtose iškilmėse. Ši aplinkybė, tų sluoksnių nuomone, labai aiškiai parodo, kad Lietuva, besilaikydama neutralumo politikos, norinti tuo būdu pabrėžti, jog neisianti į jokias kombinacijas su Vokietija, nukreiptas prieš Lenkiją.

Politiniai sluoksniai spėja, kad apsilankymo metu būsią paliesti ir politiniai klausimai, susiję su santykiais tarp Lietuvos ir Lenkijos. Kad taip turėsią būti, rodo ir ta aplinkybė, jog gen. Raštikis, būdamas maršalo Rydz-Smigly svečias, būsiąs priimtas Valstybės Prezidento prof. Moscickio ir turėsiąs ilgesnį pasikalbėjimą su ministru Beku".

Gali būti vėlu

Šalia daugelio svarbių politinių įvykių viešoji opinija beveik nepastebėjo būdingo fakto Jugoslavijoje.

Turima galvoje Jugoslavijoje gyvenančių tautų susitaikymas, paremtas dėsniu — *visi turi lygias teises*. Iki šiol Jugoslavijoje valdančioji tauta buvo serbai, o apie teisių pripažinimą chorvatams ir slovėnams nė kalbėti nenorėjo. Viskas pasikeitė, kai pernai, kritus Austrijai, Jugoslavija atsistojo akis į akį su Vokietija, kai vis smarkiau ėmė sukti Rymo — Berlyno ašis, kai pagaliau italai, okupavę Albaniją, apsupo Jugoslaviją.

Ir tik po šių įvykių serbai nusileido ir pradėjo derybas su chorvatais ir slovėnais, nes gerai žino, kad pavojaus metu negi eis ginti serbų reikalų tie, kurie per 20 metų neturėjo jokių teisių, tik pareigas. Telegramos praneša, kad netrukus atsistatydins dabartinė Jugoslavijos vyriausybė ir sudarant naująją kelios ministerijos bus atiduotos chorvatams.

Tuo būdu serbai paskutinę valandą nori patraukti savo pusėn tautines mažumas.

Lietuvos ministrų
PRANEŠIMAI

Naujoji Lietuvos valstybės vieningo darbo vyriausybė stengiasi palaikyti glaudžius ryšius su visuomene. Tuo tikslu ministrai daro savo pareiškimus per spaudą ir dažnai išvyksta į provinciją, kur vietos visuomenei praneša apie dabartinę tarptautinę būklę, apie Lietuvos politines bei ekonomines sąlygas ir apie vyriausybės planus bei sumanymus įvairiose gyvenimo srityse. Pareiškimus spaudai jau yra davę beveik visi ministrai. Taip pat žymi jų dalis lankėsi ir provincijoje.

Visose vietose atvykusius ministrus vietos visuomenė pasitinka entuziastingai ir jų kalbų bei pranešimų klausosi su nepaprastu nuotaikos pakilimu. Ministrams pabaigus kalbėti, ir vietos žmonės, pasako savo žodį. Dėkodami už glaudžių ryšių palaikymą, žmonės užtikrina, kad jie vyriausybės sumanymus ir darbus rems visomis savo galiomis, o ypač rūpinsis tautos ir valstybės saugumu.

Saugumo garantijos Baltijos valstybėms

Vokiečių telegramų agentūros žiniomis, nors apie Sovietų Rusijos kontrpasiūlymus dar jokių tikslesnių žinių neturima, tačiau visa britų dominijų spauda skelbia smulkmenų apie tuos pasiūlymus.

Tos spaudos žiniomis, Sovietų pasiūlymuose esą numatoma Anglijos garantiją Estijai, Latvijai ir Lietuvai. Taip pat esanti numatoma britų prancūzų ir rusų karinė santarvė, kuri įpareigotų visas tris didžiąsias valstybes veikti prieš užpuoliką, jei jis kėsintųsi prieš valstybes, kurių saugumas bus garantuotas. Santarvė turėtų veikti tiek Vakarų, tiek ir Rytų Europoje. Tuo būdu ir Sovietų Rusija sutiktų įsikišti į konfliktus, kurie kiltų ir kitur, ne tik jos kaimyninėse valstybėse.

Paskutinės žinios praneša, kad, jei Anglija ir Prancūzija kartu su Sovietų Rusija garantuotų Baltijos valstybių neliečiamybę, tai Sovietų Rusija gali duoti tokių garantijų Šveicarijos, Belgijos ir Olandijos atžvilgiu.

Lenkijos tautinė šventė

Šio mėn. 3 dieną Lenkija minėjo savo tautinę šventę. Tą dieną įstaigos, krautuvės ir mokyklos buvo uždarytos. Lenkų laikraščiai tą dieną išleido padidintus numerius, kuriuose apibūdinta gegužės 3 dienos šventės reikšmė.

Be to, tą dieną visuose miestuose, kur tik yra kariuomenės įgulos, buvo surengti paradai. Didžiausias kariuomenės paradas įvyko Varšuvoje. Paradą priėmė karo ministras gen. Kaspšyckis.

Pranešama, kad tautinę lenkų šventę plačiai paminėjo ir užsieny gyveną lenkai.

Tarptautinės parodos atidarymas Amerikoje

Amerika šiuo metu be galo yra susidomėjusi tarptautine paroda, kuri buvo atidaryta New Yorke balandžio 30 d.

Į parodos vietą iš pat ryto pradėjo plaukti žmonių minios, susirinkusios ne vien iš Amerikos Jungtinių Valstybių, bet ir iš užsienio. Važiavusių ir pėsčių buvo tokia daugybė, kad jų judėjimą tvarkė per 500 policininkų, daug policininkų buvo paskirta daboti atvykusius didikus bemaž iš 60 valstybių. Parodos atidarymo iškilmėse dalyvavo prezidentas Ruzveltas, Amerikos kongreso (parlamento) nariai, visų 48 Amerikos Jungtinių Valstybių gubernatoriai ir pagaliau svetimųjų valstybių atstovai.

Prezidentas Ruzveltas į iškilmes atvyko tuojau po 12-os valandos ir pasakė iš parengtos tribunos kalbą. Jos klausė apie 600 tūkstančių žmonių. Vakarą buvo surengtas svečiams priėmimas. Jo metu taip pat prabilo prezidentas Ruzveltas. Visi laukė, kad jis savo kalboje atsakys kancleriui Hitleriui, bet apsiriko: prezidentas Ruzveltas nei per pirmą nei per antrą kalbą nė žodeliu neužsiminė apie Hitlerį ir jo atsakymą į žinomąją telegramą.

Prieš pobūvį įvyko didžiulė eisena. Joje dalyvavo Amerikos kariuomenės ir karo laivyno dalíniai, paskui juos traukė tautiškais rūbais pasirėdę įvairių tautų atstovai. Toms tautinėms grupėms amerikiečiai buvo surengę triukšmingas ovacijas. Ypač šiltai buvo palydėti čekai ir albanai.

KULTŪRINĖS ŽINIOS

Dar apie Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos atidarymą

Balandžio 28 dieną Lietuvių Mokslo Draugijos turtas pagaliau buvo atiduotas Mokslo Mylėtojų Draugijai.

Ta proga bus pravartu čia aprašyti, kaip tas turtas atrodo, kas Lietuvių Mokslo Draugijos rinkiniuose yra ir kokia buvo perdavimo eiga.

Prieš perimdama turtą Mokslo Mylėtojų D-jos valbyba susitarė su likvidatoriumi J. Prokapčuku viską peržiūrėti ir patikrinti. Tam tikslui buvo paprašytas senas L. Mokslo D-jos tarnautojas Razmukas iš lietuvių pusės ir Savickis iš likvidatoriaus pusės. Abudu šie žmonės, Razmukas ir Savickis, dirbo dvi savaites ir kelias dienas. Kadangi L. Mokslo D-jos turtai ne visi sukataloguoti bei suinventarizuoti, tai patikrinti viską kaip reikiant buvo neįmanoma. Tad tiksliausia buvo patikrinti sutvarkytieji rinkiniai. Čia, kaip paaiškėjo, nerasta 22-sios archyvo rinkinių tekos, kurioje turėjo būti Simano Daukanto rankraščiai, ir trūksta pusantro šimto nedidelės vertės knygų. Be to, ir šiaip kai kurios archyvo tekos „plonesnės".

Kai po ilgų Mokslo Mylėtojų D-jos valdybos rūpesčių likvidatoriui pagaliau buvo įsakyta L. Mokslo D-jos turtą perduoti, balandžio 28 dieną nutarta susirinkti lietuvių visuomenės ir administracijos atstovams ir perduoti turtą.

Likvidatorius J. Prokapčuk į tą susirinkimą, be visos Mokslo Mylėtojų D-jos valdybos narių, kvietė taip pat senosios Mokslo D-jos valdybą ir jos pirmininką kun. d-rą A. Viskantą. Tačiau senoji valdyba neatvyko, o jos pirmininkas atsiuntė likvidatoriui raštą, kuriame pareiškė negalįs atvykti į L. Mokslo D-jos turto perdavimo susirinkimą dėl to, kad valdžia paėmė Mokslo D-jos, turtą nedalyvaujant nei vienam Mokslo D-jos valdybos nariui ir kad nebuvo surašytas tam tikras formalus turto atėmimo protokolas. Toliau A. Viskanto rašte buvo pažymėta, kad *neformaliai* paimtas iš L. Mokslo D-jos turtas negali būti formaliai tos pačios draugijos perduotas kitai draugijai.

Pasitenkinę šiuo raštu, likvidatorius Prokapčuk ir Storastijos atstovas Kviatkovskis pradėjo posėdį tik su naujosios draugijos atstovais. Pirmiausia buvo perskaitytas platus turto perdavimo protokolas, kuriame buvo bendrai sužymėti visi matomi turtai: kėslai, spintos, paveikslai, lentynos su knygomis, archyvo dalykai ir kita.

Visa ta komisija dar kartą apėjo visą rūmą, kur sudėti L. Mokslo D-jos turtai ir kiekviename kambaryje patikrino visus daiktus pagal protokole sužymėtąjį sąrašą.

Apžiūrėtojo turto bendras vaizdas toks: Pilni kambariai ir net pastogė visokio turto: knygų, laikraščių, žurnalų, senovės iškasenų, įrankių, drabužių, paveikslų, ginklų ir kitų galų. Nuo pradžios ligi šių dienų L. Mokslo D-jos rinkiniai pasmerkti būti ankštose patalpose. Jiems buvo ankšta kadaise gimnazijos gatvelėje Domaševičiaus namuose, ankšta ir dabar Petro Vileišio rūmuose. Stačiai baisu pažiūrėti. *Įdomūs eksponatai sukrauti paprasčiausiose dėžėse, pačiame viršuje, pastogėj? ir rudyja sau ramiai.* Nė viena Mokslo D-jos valdyba negalėjo nieko padaryti dėl to, kad buvo tokios sąlygos, kuriose ir pats Salamonas nieko nesugalvotų.

Ištisus metų metus lietuviams vilniečiams reikėjo sarmatytis mokslo žmonių, atvažiuojančių tai šiokiu tai tokiu reikalu aplankyti Lietuvių Mokslo D-jos. Buvusioms valdyboms reikėjo aiškintis, kad neseniai buvo remontas, kad remontų metu išsklaidyti eksponatai ir biblioteka „tuo tarpu" dar negalima buvo sutvarkyti ir t. t. O š tikrųjų tie eksponatai niekuomet nebuvo sutvarkyti ir negalėjo būti sutvarkyti. Norint žmoniškiau ką padaryti, reikia visų pirma erdvės. O jos kaip tyčia nebuvo ir nėra.

Štai ir dabar Mokslo Mylėtojų D-ja, atgaudama L. Mokslo D-jos turtą, norėjo išnuomoti visą rūmą, kurio tiktai dalį prieš tai turėjo L. Mokslo Draugija. Bet vėl nepavyko. Esą „Rytas" turėsiąs daugiau nuostolių, kuratoriui iš Mokslo D-jos patalpų išsikėlus. Tad teliėkie kuratorius ir Mokslo draugijos turtai tose pačiose dėžėse rūdyti, nes vietos jiems žmoniškai sutvarkyti vis tiek juk nebus. Na, bet „Rytas" neturės nuostolių, tik visa bėda, kad nežinia, kada „Rytas" mums bus grąžintas, greičiausia niekuomet. Iš to, kas čia pasakyta, aiškėja mūsų nenuoseklumas: iš vienos pusės savo tradicijomis esame nelinkę tinkarūpintis, iš kitos pusės tradicijas vis dėlto gerbiame, ir toliau nenorėdami nusileisti L. Mokslo D-jos vaikui, Mokslo Mylėtojų D-jai. Kiek čia tų nuostolių ateityje „Rytas" turėtų, jei prie savo trijų atleistųjų kambarių būtų pridėjęs dar du. O Mokslo Draugijai tai būtų buvęs didelis pliusas.

Mums reikėtų, kad ir didesne materialine kaina, taip sutvarkyti Lietuvių Mokslo D-jos turtą, kad daugiau jau neberaudonuotume prieš svetimus žmones dėl savo tautos paminklo. Juk iš to, kas kaip savo paminklus gerbia, žmonės daro tam tikrų išvadų. Tiesa, iki šiol neleido gal blogos ir sąlygos. Bet dabar tos sąlygos darosi gerėlesnės. L. Mokslo D-jos turtų yra labai svarbių ir brangių, tik, deja, daugelis eksponatų visai neturi savo metrikos. Šis trūkumas, aišku, mažina eksponatų reikšmę.

Perimant turtą Mokslo Mylėtojų Draugijai, paaiškėjo, kad nėra Liet. Moklo Draugijos raštinės knygų: kasos, narių, valdybos protokolų knygos ir kt.

Buvęs Liet. Mokslo D-jos likvidatorius labai nenoromis, tik po ilgų derybų, valdybai griežtai reikalaujant, sutiko pagaliau įrašyti perimamajame protokole sakytųjų knygų ir išvežtųjų 1905 metų bylų trūkumą, o likvidatoriaus darbininkas Savickis, tikrinęs su Razmuku Liet. Mokslo D-jos rinkinius visai neatėjo posėdžio ir prieš tai, tikrindamas turtą, vengė pasirašyti turto tikrimąjį protokolą, kuriame buvo be kitų dalykų, pažymėtas 22-osios archyvo tekos trūkumas.

Noromis nenoromis teko tad Mokslo Mylėtojų valdybai tenkintis vienašaliu Razmuko pareiškimu, kad tikrai 22 archyvo tekos Liet. Mokslo D-jos rinkiniuose pagal turimąjį inventorių trūksta, o perimajame protokole likvidatorius vargais negalais sutiko pažymėti, kad Savickiui posėdžio neatvykus, abiejų turto tikrintojų protokolas nepasirašytas.

Ponui Savickiui atsiradus, ilgainiui gal būt kalbamasis protokolas bus ir abiejų (Razmuko ir Savickio) pasirašytas

Šių metų gegužės pirmą dieną buvo farmaliai perimti iš likvidatoriaus J. Prokapčuko vertingiausi Liet. Mokslo D-jos dalykai: senovės auksinės monetos, buvę užrakintos nedegamoje kasoje, ir seniausios vertingiausios knygos.

Dabar pradės šeimininkauti Mokslo Mylėtojų D-jos Valdyba. Bet kad šeimininkavimas būtų šio to vertas, reikia naujajai Draugijai visos lietuvių visuomenės paramos ir pritarimo. Iki šiol naujosios Draugijos nariais, be steigėjų, įsirašė dar tik keletas asmenų. Naujajai Draugijai reikia daugiau narių, kad ji būtų pajėgesnė. Visi bendromis jėgomis daugiau galėsime padaryti.

Tai tokia yra, trumpai kalbant, dabartinės galutinai perimtos Mokslo Mylėtojų D-jos buitis.

V.

GIMTOSIOS KALBOS REIKALU

Jau ne kartą mūsų spaudoje buvo rašyta apie pavardžių keitimą. Buvo taipogi pažymėta, kad toks pavardžių keitimas priveda kartais net ir prie absurdo. Gana tik prisiminti „Aidą", kur buvo nurodyta faktas, kad keičiant pavardę gaunama net „Juš"... Tačiau toks ar panašus pavardžių keitimas dar nesiliauna. Pasitaiko, kad pavardės savininkas ima ir „sumodifikuoja" savo pavardę.

Atrodo, kad jau laikas būtų liautis pavardes modifikavus, juo labiau, kad tokių modifikacijų pasitaiko padarytų savo noru. Kas kita, kai žmogus būna verčiamas tai daryti, arba jam būna „patariama" pavardė pakeisti. Bet savo valia perdaryti pavardę ir tai dar blogai, atrodo, nevertėtų.

Dalykas toks: vienas inteligentų, kurio pavardė buvo **Glaudelis**, ėmė save vadinti *Glaudelys*. Gal skaitytojas pasakys, kad čia niekuo ta pavardė nepasikeitė. Didelis čia daiktas, kad vienas **i** truputį pailgėjo. Paviršutinai gal taip ir atrodo, bet iš paviršutinumo negalima ir nereikia spręsti. Reikia tą pavardę paanalizuoti, paieškoti jos reikšmės, kilmės, sudėties ir kt. Pavardė Glaudelis yra kilusi iš žodžio glaudus. Žodis glaudus reiškia žmogų arba daiktą, kuris glaudžiai gali glaustis, turįs glaudimosi savybių. Moksliškai, arba kaip reikalauna gramatikos taisyklė, šitą žodį (Glaudelis) galima būtų šitaip apibrėžti: Glaudelis — mažybinis žodis, kilęs iš būdvardžio glaudus. Pagal žodžių darybą žodį glaudelis galima padalinti šitaip: *glaud—el—is*, kur *glaud*—šaknis, *el* — priesaga ir *is* — galūnė. Kitaip tariant, žodis glaudelis yra mažybinis daiktavardis, turintis savyje priesagą — **el**.

Tokių mažybinių žodžių — daiktavardžių lietuvių kalboje yra begalės. Vieni tokių daiktavardžių turi tik mažybinumo reikšmę, kiti — tik malonumo, treti — abi reikšmi kartu, ketvirti, šalia mažybinumo ir malonumo, turi pavardės privalumus (Glaudelis) ir kt. Štai keletas tokių mažybinių žodžių pavyzdžių:

1. turintieji tik mažybinumo reikšmę . stalas - stalelis: suolas - suolelis; grėblys - grėblelis;
2. turintieji mažybinumo ir malonumo reikšmę — Jonas - Jonelis; arklys - arklelis;
3. turintieji pavardžių reikšmę — glaudus - Glaudelis; doras - Dorelis; naujas - Naujelis.

Panašių pavyzdžių galima būtų duoti dar labai daug, bet to daryti nėra reikalo, kadangi jie nieko naujo mums neduos. Tuo tarpu reikia grįžti prie žodžio, kuris čia bus nagrinėjamas.

Jau buvo minėta, kad mažybiniai daiktavardžiai turi dalelytę — *el* — kurią pavadinome *priesaga*. Tokią priesagą — *el* — turi visi čia parašytieji pavyzdžiai; turi tokį—*el* ir pavardė *Glaudelis*. Pavardė *Glaudelis* turi ne tik dalytę — *el*, bet yra sukonstruota visai taip, kaip esti sukonstruota visai panašaus tipo žodžiai. Jeigu visi mažybiniai žodžiai turį priesagą —*el*, turi po jos — galūnę *is*, tai manau, kad ir pavardė *Glaudelis* taipogi turi turėti galūnę—*is*, bet ne *ys*, vadinasi, turėtų būti Glaudelis, o ne *Glaudelys*

Iš pavardės Glaudelis darant Glaudelys, rodos, priešinamasi bendram gimtosios kalbos dėsniui, priimtai žodžių darybai ir iškraipoma graži pavardė.

Kodėl norėta *Glaudelis* paversti į *Glaudelys*, kiek neaišku. Gal dėl to, kad daug yra lietuviškų pavardžių galūnėmis —*ys* kaip pavyzdžiui Gaidys, Gylys, Šikšnys ir kt. Tokios pavardės, tiesa, turi galūnes—ys, nes jos turi kitą konstrukciją ir kitą reikšmę. Todėl šitos pavardės negali turėti galūnės—is. Tačiau tokios pavardės, kaip Glaudelis, negali turėti galūnės — ys.

Apie tokį pavardžių tipą, kurs turi galūnę *ys* teks kitą kartą parašyti.

V. Dasys.

Kaip pažinti žmogų iš kaktos

Mokslai, kurie tyrinėja žmogaus būdą pagal jo išorę, vadinasi frenologija, fizionomika ir patonomika. Frenologija arba kranioskopija, sprendžia apie dvasines savybes iš galvos kiaušo, fizionomika – iš veido bruožų bei formų, o patonomika — iš balso skambesio, kūno laikysenos ir eisenos. Čia duosime tų mokslų svarbiausius duomenis.

Kaktos aukštumas ar žemumas žmogui turi atitinkamos reikšmės. Žema kakta nėra geras ženklas. Žmogus su žema kakta dažniausiai neturi gerų būdo savybių, yra status, nedraugiškas, ūpingas ir greit supyksta. Savo nekantrumu tokie žmonės atstumia ir geriausius draugus, jeigu tokių, žinoma, turi.

Aukšta kakta yra geras ženklas. Tokie žmonės turi geras būdo savybes ir šviesų temperamentą, kuris padeda įsigyti draugų.

Aukšta kakta yra kilnumo, gerumo, didingumo, o žema—mažumo simbolis. Tačiau kakta kyla ne tiesia, bet kiek lenkta linija.

Apatinioji kaktos dalis yra daugiau pasidavusi priekin, o viršutinioji — užpakalin. Kartais esti ir atvirkščiai. Čia reikia žinoti, kad apatinioji kaktos dalis reiškiasi intuicija (nujautimu), o viršutinioji—loginiu mąstymu (protu). Intuityvus žmogus yra praktiškas. Jis gerai supranta savo padėtį. Jis pro paviršių regi dalykų esmę.

Loginis mąstymas, arba protavimas, daro išvadas ir jungia mintis. Toks mąstytojas stebina greitu suvokimu ir minčių tikrumu.

Jeigu apatinioji kaktos dalis gerai išsivysčiusi, o viršutinioji pasidavusi atgal ir visa kakta maža, toks žmogus turi intuityvaus numanymo verslo ir piniginiuose reikaluose. Tačiau apie idealus ir dvasinę kultūrą jame negali būti kalbos. Geriausi draugai todėl tegali būti tik tie, kurių kakta sudėta tai, kad viršuitnioji kaktos dalis yra daugiau pasidavusi užpakalin, o apatinioji — priekin. Nes tai visad daugiau dvasios žmonės.

Pasidavusi priekin viršutinioji kaktos dalis ir maža kakta rodo, kad jos savininkas nepraktiškas, nekilniai mąstas, vien ieškąs kitų klaidų. Tokia pat viršutinioji kaktos dalis ir didelė kakta yra nepraktiškumo žymė. Tiek vienos, tiek kitos grupės žmonės yra nekantrus, užsispyrę, neišvengia klaidų.

„J. K.".

Socialinis teisingumas

Tokiu pavadinimu yra išėjusi praėjusiais metais dr. A. Maceinos knyga. Tai yra pirmas rimtas ir vertingas veikalas socialinėje lietuvių literatūroje. Iki šiol socialiniai klausimai dažniausiai būdavo nagrinėjami atskiruose straipsniuose ir brošiūrėlėse. Rimtesnių veikalų, iš pagrindų nagrinėjančių socialinę problemą ir apskritai nūdienę ekonominę santvarką, lietuvių literatūroje nebuvo

Dr. A. Maceina yra krikščioniškos pasaulėžiūros mokslininkas. Tad jis ir į nagrinėjamus savo knygoje socialinius klausimus žiūri vien tik iš krikščioniškosios pusės. Bet ir krikščioniškajai socialinei politikai autorius daro nemaža priekaištų, ypač jeigu kalbėsime apie praktiškąjį krikščionybės pritaikymą gyvenime. Knygoje yra drąsių minčių, atseit, nurodymų, kaip galėtų būti pertvarkytas socialinis (darbininkijos) ir apskritai šių dienų ūkinė santvarka. Autorius nurodo kapitalistinės santvarkos trūkumus ir netobulumus.

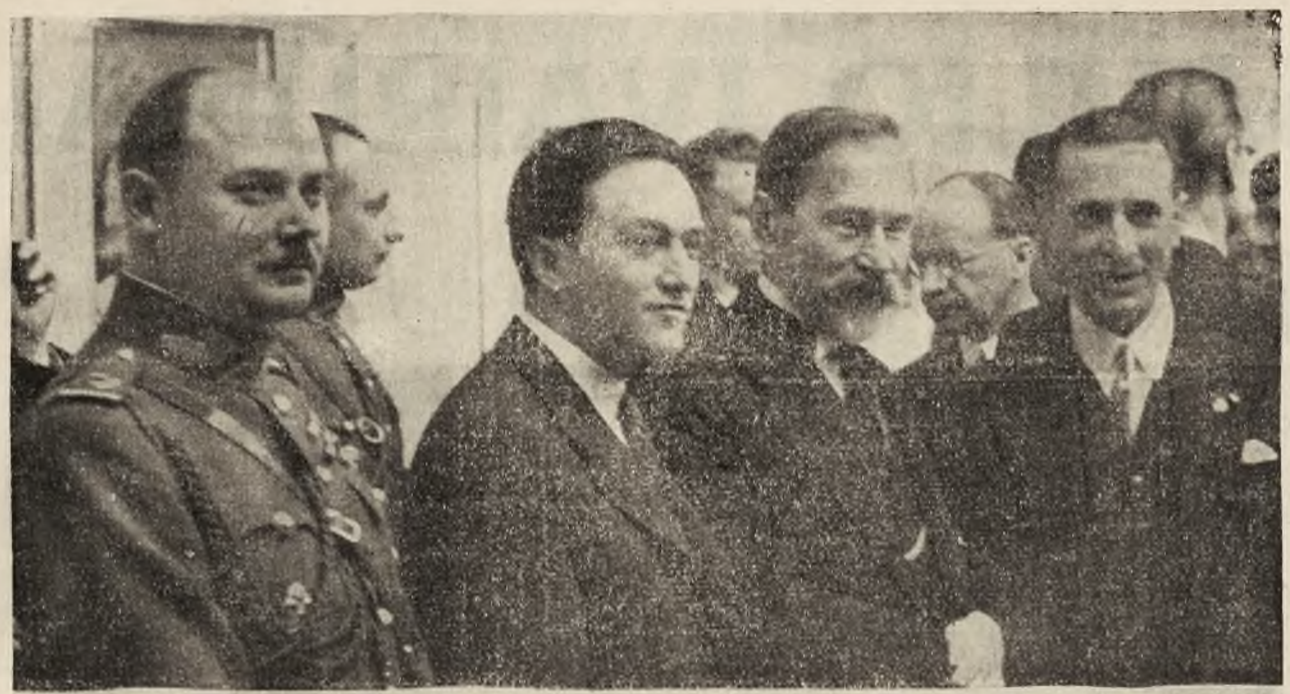
Visų dr. A. Maceinos svarstymų centre yra pirmoj eilėj **žmogus**. Žmogus—su jo medžiaginiais ir dvasiniais reikalais. Kapitalizmas esąs nuasmeninęs žmogų, sumechaninęs jo darbą, nustelbęs jo dvasią, iškeldamas pirmon vieton medžiaginių gėrybių reikalą. O tie reikalai, tai visų pirma **pelnas**, gamybos didinimas, meilė pinigui, turtui, o ne artimui. Galutinėse išvadose autorius laiko būtina grąžinti žmogaus vertę, nes priešingu atveju žmonijos sukurtą kultūrą laukiąs didelis pavojus. Žmogaus darbas turįs būti vėl sukūrybintas. Pažiūros į turtą, į nuosavybę, taip pat turinčios būti pakeistos. Vienintelis teisėtas turto įsigijimo ir turėjimo titulas turįs būti **darbas**. Turtas, atsirandąs be savininko darbo, pav. pelnas iš procentų, esąs ne savininko, bet visuomenės turtas. Tai jau yra antikapitalistinė koncepcija. Kapitalizmas pripažįsta, kad nuosavybė ir jos naudojimas yra grynai asmeninis reikalas. Savininkas, kapitalistas gali bet kokiomis priemonėmis, ne vien tik darbu įsigyti turtą ir su juo daryti, kas tik jam patinka, nes tai yra jo nuosavybė. Komunizmas į nuosavybę ir jos naudojimą žiūri kaip į kolektyvinį, visuomeninį dalyką. Tuo tarpu krikščionybė, kaip formuluoja dr. A. Maceina, pripažįsta, kad nuosavybės turėjimas yra grynai asmeninio pobūdžio, bet jos naudojimas yra visuomeninio pobūdžio. Trumpiau sakant, krikščionybė laiko nuosavybe visuomenine funkcija. Savininkas yra tik turto administratorius. Jeigu savininkas valdo ir naudoja turtą nekenksmingai visuomenei, jis valdo teisėtai, bet jei jis blogai administruoja turtą, turi būti atstatytas. Čia galima prabėgomis pažymėti, kad itališkojo fašizmo ekonominė doktrina yra kaip tik priėmusi šitą nuosavybės koncepciją (supratimą). Šią koncepciją, kuri yra kažkas tarpinio tarp kapitalistinės ir komunistinės nuosavybės koncepcijos, fašizmas pasiskolino, be abejo iš vidurinių amžių Bažnyčios mokslininkų. Šv. Augustinas ir šv. Tomas Akvinietis buvo jau tos nuomonės, kad nuosavybė yra tik visuomeninė funkcija, o bet koks turto perteklius yra ne savininko, bet visuomenės.

Dr. A. Maceina mano, kad krikščioniškoji nuosavybės koncepcija esanti už kitas geresnė ir jeigu ji būtų įgyvendinta, turėtų pakitėti gerojon pusėn ir nūdienė ūkinė santvarka. Ekonominei santvarkai pataisyti autorius numato ir daugiau visokių priemonių, bet jų visų neįmanoma suminėti. Kam rūpi ekonominiai reikalai, turi būtinai pats šią knygą perskaityti.

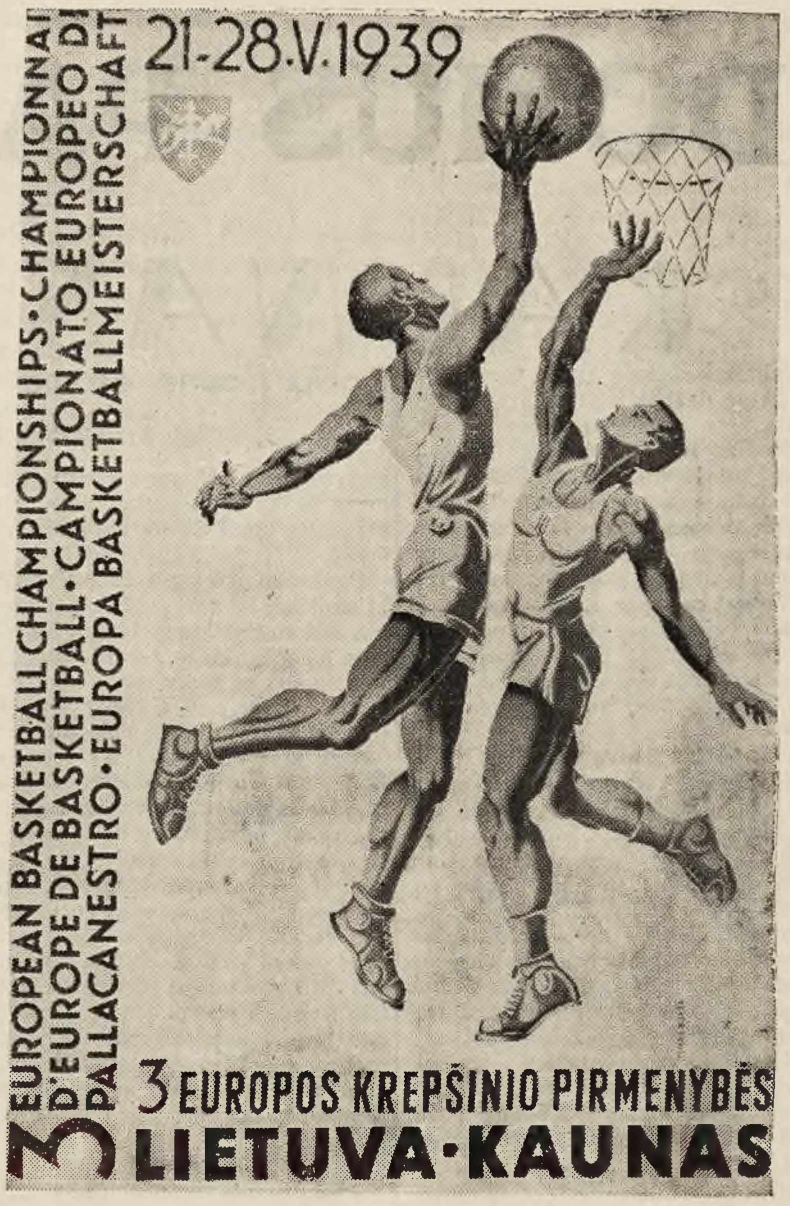
Šioje vietoje norėtųsi kiek plačiau supažindinti skaitytojus, kokias priemones autorius siūlo socialiniam klausimui išspręsti.

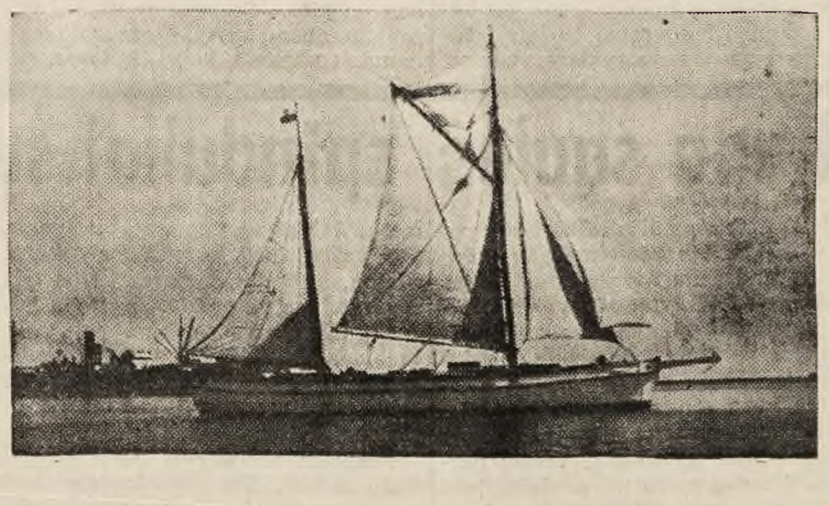
Autorius konstatuoja, kad ekonomine prasme lygybės niekuomet nebuvo ir nebus. Taip pat ekonominis skurdas visuomet buvo ir bus. Nereikia tačiau suprasti, kad autorius šį klausimą palieka visai nuošalyj. Jis siūlo spręsti socialinę problemą ir ekonomiškomis priemonėms. Bet pirmoj eilėj autorius kreipia dėmesį į socialinį klausimą, kaip į didelės svarbos moralinę problemą, kuri ir atsirado dėl moralinio skirtumo tarp turtingesniųjų ir vargšų. „Socialinei problemai atsirasti — rašo autorius — reikia kažko daugiau, negu tik skurdas. Ekonominis skurdas yra tik sąlyga jai iškilti ir pasirodyti. Bet ne **jis** sudaro jos esmę. Socialinė dabarties kova nėra tik tai kova už savo asmens ir už savo šeimos ekonominę gerovę... Socialinė problema — skaitome toliau — pirmoje eilėje yra **žmogaus** problema. Ne apie tai sukasi mūsų dienų mintys, kad daug kam stinga pragyvenimo, kad daugelis skursta ir

(*Pabaiga 5 me puslapyje*).

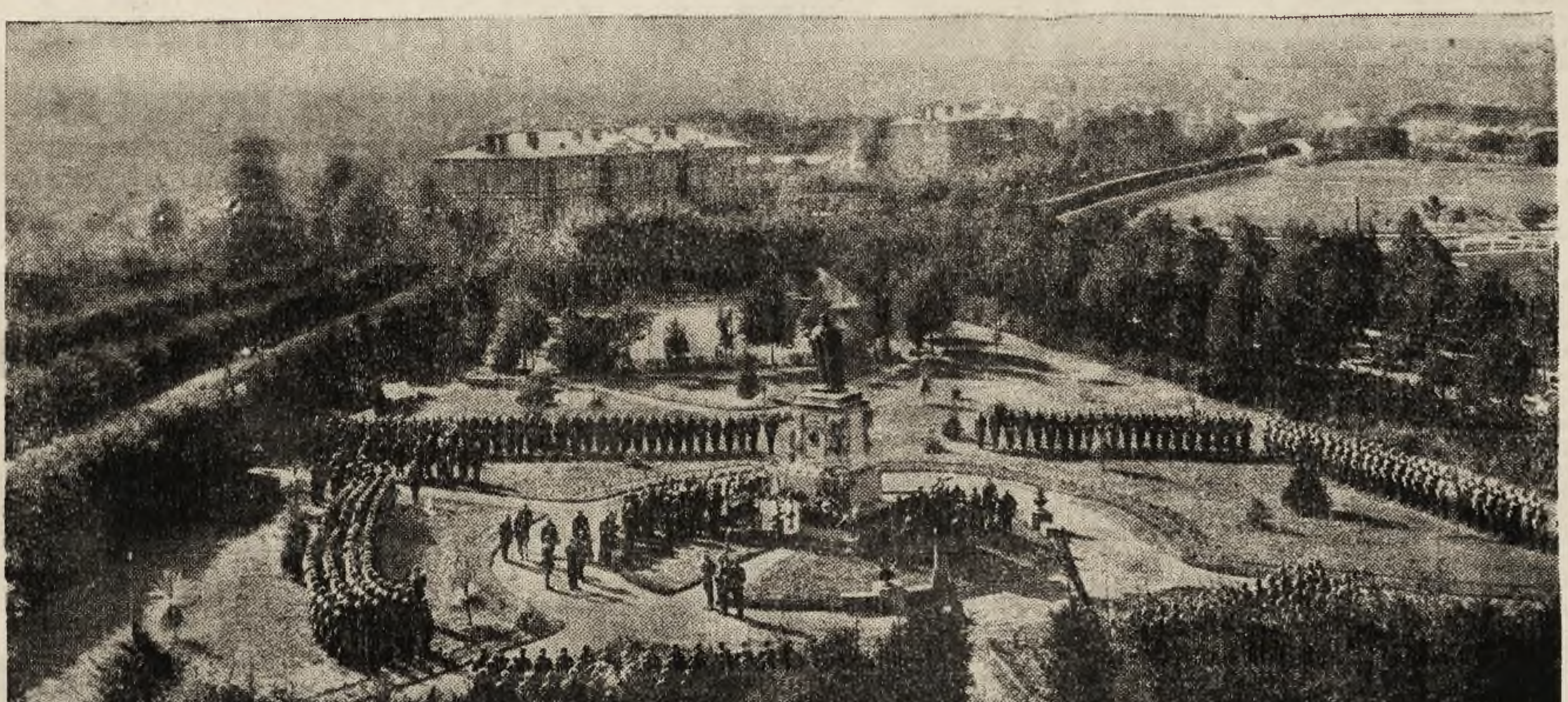

Praėjusį mėnesį Kaune buvo surengta italų kultūros savaitė. Jos proga Kaune buvo atidaryta italų grafikos, foto ir kultūros vaizdų paroda. Čia matome tos parodos atidarymo dalyvius. **Viršuje:** Lietuvos Valstybės Prezidentas A. Smetona, šalia jo parodos rengėjai italai ir ministras pirmininkas, atsargos gen. J. Černius. **Apačioje:** parodą atidarydamas kalba Lietuvos švietimo ministras Dr. Bistras. **Dešinėje:** plakatas, skelbiąs, kad šį mėnesį Kaune įvyks tarptautinės krepšinio rungtynės. **Žemiau:** vienas lenkiškų būrinių laivų.

Sovietų Rusijos užsienių reikalų komisaras Litvinovas, kuris dabar siūlo kitoms valstybėms užtikrinti Baltijos valstybių saugumą.

Kairėje: Lietuvos karo mokyklos paradas.

Lietuvos valstybėje įvestas paprotys prisaikinti visus valdinių įstaigų valdininkus. Čia matome prisaikinamus finansų ministerijos valdininkus.

ĮDOMŪS PASAULIO ĮVAIRUMAI

KAUNAS PRAMOGAUJA

Kokių Kaune esama pramogų. – Kasdien 6.000 – 10.000 kauniečių sėdi kinuose.-Restoranuose sumokama iki 20.000 Lt.

Vakare eidamas kuria nors Kauno gatve dažnai išgirsti pro langų stiklą arba praveriamas duris išsiveržiančią įvairių motyvų muziką, kitur jau šaligatvyje girdėti dūzgimas, primenąs bičių spiečių. Tai kauniečiai promogauja. O pramoginių vietų Kaune, nors jos ir nepasižymi dideliu įvairumu, yra gana daug. Kai kurių gal net per daug. Tačiau jų esimas vaizdžiai nusako daugio gyventojų skonį: — ką jie daugiausia mėgsta, tos rūšies pramoginių vietų kas kart vis daugiau atsiranda.

Kino teatrų yra 17

Kaune kino teatrų šiuo metu yra 17. Visi šie kinai kasdien rodo per 50 seansų. Visuose kinuose vidutiniškai kasdien įvairių rodomų filmų žiūri apie 6.000 žmonių. Toks yra metinis kino lankytojų vidurkis. Tačiau šeštadieniais ir šventadieniais beveik visada lankytojų skaičius padvigubėja. Šiomis dienomis Kauno kinus aplanko kartais iki 15.000 kauniečių.

Kino lankytojų amžius įvairus. Tačiau daugumą lankytojų sudaro 20—40 metų amžiaus žmonės. Tokių lankytojų daugiausia pasitaiko bent didžiuosiuose kinuose, kur rodomos rimtesnio turinio filmos. Priemiesčių kinuose kartais vyrauja ir jaunesnio amžiaus žmonės, ypač kai būva rodomos lengvesnio turinio, turinčios ryšio su nuotykiais, filmos. Pažymėtina, kad ypač centro kinus maža lanko darbininkų, nors jiems kai kurie kinai duoda papigintus bilietus.

Paskutiniais metais kino lankytojų skaičius Kaune didėja. Tačiau ne visi kauniečiai kinus lanko. Yra filmos mėgėjų, kurie nepraleidžia progos neaplankę kiekvienos rodomos filmos. Aplankę centro kinus, jie keliasi į Žaliakalnį ir eina pasižiūrėti, jei tik kuriame kine būna dar nematyta filma. Kai kurie žmonės įdomesnėse filmose išsėdi po du tris seansus. O kai namo pareina šie kinų mėgėjai, jie su didžiausiu užsidegimu papasakoja visą filmos turinį savo artimiesiems. Tokių žmonių nepamatysi bet kurioje kitoje pramoginėje vietoje. Jiems pakanka kino. Jie puikai gali papasakoti paskutiniais metais Kaune rodytas filmas, gerai pažįsta filmų artistus, turi savo simpatijas, jų atvaizdais puošia savo albomus. O kai kurie net filmų artistams rašo laiškus.

Upeliais plaukia alus.

Paskutiniais metais ypač į madą įėjo alaus barai. Jie Kaune dygo vienas po kito. Šiuo metu Kaune yra per 30 alaus barų, kuriuose nieko daugiau negausi, kaip tik alaus, sūrio, žirnių bei riestainiukų, o vasaros metu kai kur ir vėžių. Visus barus kasdien aplanko apie 3.500 asm. Bet šie skaičiai žymiai padidėja kiekvieną šeštadienį ir ypač pirmomis kiekvieno mėnesio dienomis. Šituo metu būva momentų, kada visi barai būva perpildyti alučio mėgėjais. Nors alaus žiemą, atrodo, turėtų būti mažiau išgeriama, tačiau taip nėra. Net ir didžiųjų šalčių metu nestinga barų lankytojų.

Dienos metu alaus barai apytuščiai. Daugiausia juose svečių vakare. Gausesnis lankymas prasideda tuojau po 14 val., o jau apie 20—22 val. daugiausia. Ir taip žmonės, lenkdami bokalą po bokalo, kas dien Kaune išgeria iki 24.000 alaus bokalų, sumokėdami per 8.000 Lt.

Kiekvienas alaus baras turi nuolatinių svečių. Alaus gėrėjų keleivių, einančių iš vieno baro į kitą, nėra daug. Yra asmenų, kurie pamėgtąjį barą reguliariai aplanko kasdien. Ir čia, putojant gintariniam alučiui, bokalas po bokalo gyvėja kalbos, žmonių veidai darosi šiltesni ir pradeda upeliais sroventi iš įsigėrusių lūpų šimtąjį kartą kartojami pasakojimai, dažnai pirmą kartą sutiktam išdėstomos savo biografijos.

Tūkstančiai sumokami restoranuose

Gerai įšilę alučio mėgėjai, barus uždarius dažnai nuklysta į restoranus, kuriuose vietų retai kada pristinga. Kaune iš viso šiuo metu yra per 60 restoranų. Visi jie išsilaiko ir dar steigiasi naujų. Paprasčiausias restoranas, esąs A. Panemunėje, Šančiuose ar Vilijampolėje kasdien padaro apyvartą mažiausiai 250 Lt sumos. O kur didieji restoranai su muzika, smokinguotų kelnerių lanksčiais nusilenkimais, kur pinigas skriste iš piniginės skrenda? Kauniečiai, kurių kasdien restoranus aplanko apie 3.000, net ir blogiausiomis restoranų savininkams dienomis sumoka per 20.000 litų. Tačiau būva dienų, ypač po pirmo, kada kauniečiai prageria apie 50.000 Lt.

Prisiekusieji kavos gėrėjai

Yra žmonių, kurių nematysi nei alaus baruose, nei restoranuose. Į šias vietas jie labai retai užeina. Tačau juos kiekvieną dieną, kartais net po kelis kartus, gali pamatyti sėdinčius kavinėje ir siurbiančius kavą. Nors kavinių Kaune ir labai maža, vos trys, tačiau jas kasdien aplanko apie 2.500 kauniečių, nuolatinių kavos gėrėjų, kurie sumoka iki 3.000 Lt, nes kai kurie prie kavos dar ir pyragaitį suvalgo.

Teatras ir kitos pramogos

Kaune yra trys teatrai. Valstybės Teatrą kasdien aplanko apie 600 asmenų, o šventadieniais per 1.000. Du esamus žydų teatrus, nors jie ir ne kiekvieną dieną programą duoda, aplanko apie 500 asmenų.

Tai ir visos svarbiausios Kauno pramoginės vietos. Visas jas vidutiniškai kasdien aplanko apie 20.000 kauniečių.

Prie pramogų reikia dar priskaityti sportą. Žiemos metu, veikiant čiuožykloms, kasdien jas aplanko iki 10.000 kauniečių. Tačiau šiemet ledo sporto mėgėjams žiema buvo nepalanki ir jie maža turėjo progų čiuožti. Iš aukštumų pradės kristi baltos kaip purpuras snaigės ir jas tuojau sutirpdo atšilęs oras. O šiaip jau kauniečiai pramogų daugiau patys sau kaip ir nesusidaro. Gražiam orui esant išėjęs į užmiestį pavaikščioti, ypač žiemos metu, retai kur pamatysi drąsuolį, išėjusį į laukus pakvėpuoti tyru oru. Įsigalėjęs pasivaikščioti telkimasis centrinėse gatvėse. Muziejų lankymas taip pat kauniečiui daugiau priimtas ypatingais atsitikimais, kada būva vienos ar kitos iškilmės. O šiaip nueiti pasižiūrėti jis nėra ypatingai rangus. Žodžiu, Kaune daugiau yra įsigalėjęs kolektyvinio pobūdžio pramogavimas, o individualinio per maža.

S. M.

Kada saulės spinduliai suks mašinas?

Jau seniai žmonija ieško būdų panaudoti įvairias gamtos jėgas savo tarnybai. Tačiau tos pastangos ilgus amžius nedavė žymesnių vaisių. Tiktai vėjas jau gana ilgai suka malūnus bei varinėja burlaivius. Prieš pusantro šimto metų surasta priemonių kurą paversti į energiją. Garo mašinos išradimas sudarė naują erą žmonijos gyvenimą. Vėliau nafta ėmė sukti motorus. Ir dabar akmens anglis ir nafta yra svarbiausi energijos šaltiniai. Pastaraisiais laikais vis plačiau naudojamas vandens kritimas elektrai gaminti.

Šitų jėgų į naudingą darbą įkinkymas nepaprastai palengvino, praturtino ir paįvairino žmonėms gyvenimą.

Akmens anglies žemės gelmėse dar yra milžiniški ištekliai, ir jos užteks bent keliems šimtmečiams. Tuo labiau, kad vis dar kartkartėmis pavyksta atrasti naujų anglies sluogsnių. Naftos yra žymiai mažiau, bet ir jos dar ilgam užteks. Tačiau šie dabarties svarbiausi energijos šaltiniai nėra amžini. Čia žmonija naudoja ne nuolat priaugančius procentus, bet gryną kapitalą, kurį gamta milijonais metų žemės gelmėse sukrovė, Tiktai vandens ir vėjų jėgą galima laikyti tikrai amžina.

Taigi tenka rūpintis naujais energijos šaltiniais. Mokslininkų bei išradėjų dėmesį jau senokai į save traukia vyriausias visokios gyvybės ir jėgos tiekėjas — saulės spinduliai. Saulė nuolat siunčia žemei milžinišką šilumos kiekį. Jeigu jos nors mažą dalį pavyktų įtraukti į mašinų bei motorų sukimą, tai energijos apsirūpinimo klausimas būtų išspręstas amžiams amžiniesiems. Tada tarptautinėms varžyboms, vaidams ir kovoms išnyktų svarbi priežastis, kurią šiandie sudaro akmens anglis ir nafta.

Saulės spindulius tiesioginiai panaudoti energijos gamybai jau pradėta bandyti prieš penkiasdešimt metų. Atitinkamai sustatytais gaubtais veidrodžiais surenkama saulės **šiluma**, kuri nukreipiama į tam tikrus vandens vamzdžius, ir tokiu būdu gaunamas garas, kuris jau varo turbinas. Deja, šitokio „saulės katilo“ pagaminimas labai brangus, o gaunamoji energija negali būti lengvai paskirstoma.

Prancūzų inžinierius Berlenas pastatė Alžire, Turgurto oazėje saulės spindulių rinkyklą, kuriai panaudota 2.500 ketvirtainių metrų veidrodžių plotai, ir ji duoda apie 180 jėgų energijos. Ta jėga varo oazės drėkinimo pompas, ir saulėtosios Afrikos sąlygose apsimokanti. Kitur, kur mažiau saulėtų dienų, šitoks energijos gaminimo būdas būtų perbrangus ir nepatogus. Tuo labiau, kad tuo tarpu akmens anglies, naftos ir vandens panaudojimas energijos gamybai yra gana lengvai prieinamas ir nėra tiek brangus.

Šiaip ar taip, bet atrodo, kad jau netoli tas palaimos laikas, kada žmonija plačiai pradės naudoti neišsenkamą energijos šaltinį, kurį taip gausiai ir amžinai mums tiekia saulė.

Ab.

Vienatvė išvarė iš proto

Ašigalio stoties radijo telegrafisto Voznesenskio byla

Maskvoje šiomis dienomis pasibaigė nepaprasta šiaurės ašigalio stoties Tichaja įlankoje radijo telegrafisto Voznesenskio baudžiamoji byla. Jis buvo kaltinamas tyčia neperdavęs per radiją lakūno Levanevskio ir jo draugų, beskrendant iš Maskvos per šiaurės ašigalį į Ameriką priverstų nusileisti Arktikoje, pagalbos šauksmą. Levanevskis su savo draugais savo radijo siųstuvu ilgai šaukėsi pagalbos, tą šauksmą girdėjo Voznesenskis, tačiau nepersiuntė jo toliau. Dėl to negalėjo Levanevskio ir jo draugų surasti jų ieškojusios net kelios ekspedicijos. Vadinasi, **tik dėl Voznesenskio kaltės Levanevskis ir jo draugai žuvo.**

Teisme paaiškėjo, kad Voznesenskis dėl vienatvės tarp amžinų ledų buvo pasidaręs nebenormalus. Į šiaurės ašigalio stotį Tichaja įlankoje jis buvo nusiųstas 21 metų amžiaus. Tokiam jaunam jam ten teko be pertraukos išbūti trejus metus. Jau prieš metus laiko lankydami jį toje stotyje kontrolieriai pastebėję, kad jis nebenormalus. Kartą jis telegrafavo į Maskvą, kad „mirus radijo telegrafistui, stotis Tichaja įlankoje liausis dirbusi“. Žinoma, nei radiotelegrafistas nemirė nei stotis liovėsi dirbusi. Tačiau Voznesenskis ir toliau perdavinėjo per radiją kartais visai nesuprantamų, o kartais net juokingų pranešimų. Jo nenormalumą teisme ypatingai įrodė liudijimas garsaus šiaurės ašigalio tyrinėtojo Krenkelio. Tai išgelbėjo Voznesenskį nuo mirties bausmės, kurios reikalavo prokuroras. Voznesenskis vis dėlto nubaustas 20 metų sunk. darbų kalėjimo.

Pavydas – dažniausia liga

Kas nežino pavydo. Jis ne vieną žmogų aplanko. Tai tariamasis kasdieninio gyvenimo pavydas. O ką jau bekalbėti apie tikrąjį meilės pavydą. Tačiau šiomis dienomis Amerikos psichologai nustatė ir tam tikrą pavydo skaičių. Pagal jų aiškinimus kiekvieną minutę pavydo liga suserga vienas žmogus. Dažnai pasitaiko, kad per tą minutę iškyla dideli nesusipratimai arba klaidos.

Kinų partizanų kerštas

Už Hankavo miesto, netoli Čingpeino nuo neatmenamų laikų stovėjo Buddhos šventykla, kurioje buvo labai garsi sidabrinė šio dievo statula. Statula buvo ne tik didelės meninės vertės, bet ir tikras lobis. Statulos akys buvo padarytos iš brangakmenių, o rankos ir rankų pirštai mirgėjo auksiniais žiedais. Šventykla, o dar labiau statula, kinams buddhistams buvo nepaprasta šventenybė. Kai kinų kariuomenė turėjo trauktis, tai norėdama, kad statula neatitektų japonams, norėjo pergabenti kitur, bet įvyko kitaip. Kinų kariuomenės vadai, nenorėdami erzinti savuosius, statulos nelietė. Užėmę sritį, japonai apie 4 mėnesius šventyklos nelietė. Tik neseniai į šventyklą atėjo japonų buddhistai kunigai ir, nepaisydami kinų, sidabrinę statulą išgabeno. Buddhistų kinų būrį, kuris bandė neduoti liesti statulos, japonų kariai išsklaidė ašarinėmis dujomis. Išnešus statulą, kinų partizanai sudegino ir pačią šventyklą. Partizanai nužudė 17 kinu kurie padėjo išvežti statulą.

Mažutės pragaro mašinėlės Sanchajaus gatvėse

Užsienio laikraščiai skelbia telegramas iš Tolimųjų Rytų, kad Šanchajuje vėl pasirodžiusi nauja kinų teroro banga prieš japonus. Šiuo atveju teroristai mažiau bevykdę kurių pavojingų atentatų, bet tuo labiau gąsdinę miesto gyventojus naujomis priemonėmis.

Šanchajaus tarptautiniame kvartale teroristai išmėtę gatvėse papirosų dėžučių ir kitų mažų skrynučių, kurios esančios pripildytos labai stiprios sprogstamosios medžiagos. Savaime suprantama, kad tos skrynutės, sprogusios tai vienoje, tai kitoje miesto gatvėje, gyventojus labai gąsdina ir neduoda jiems ramumo. **Šios mažutės pragaro mašinėlės tiek žalos pridariusios, kad dėl jų sproginėjimo buvo sukliudytas susisiekimas.** Vienas sprogimas buvęs toks stiprus, kad dėl jo buvę sužeisti keturi asmenys.

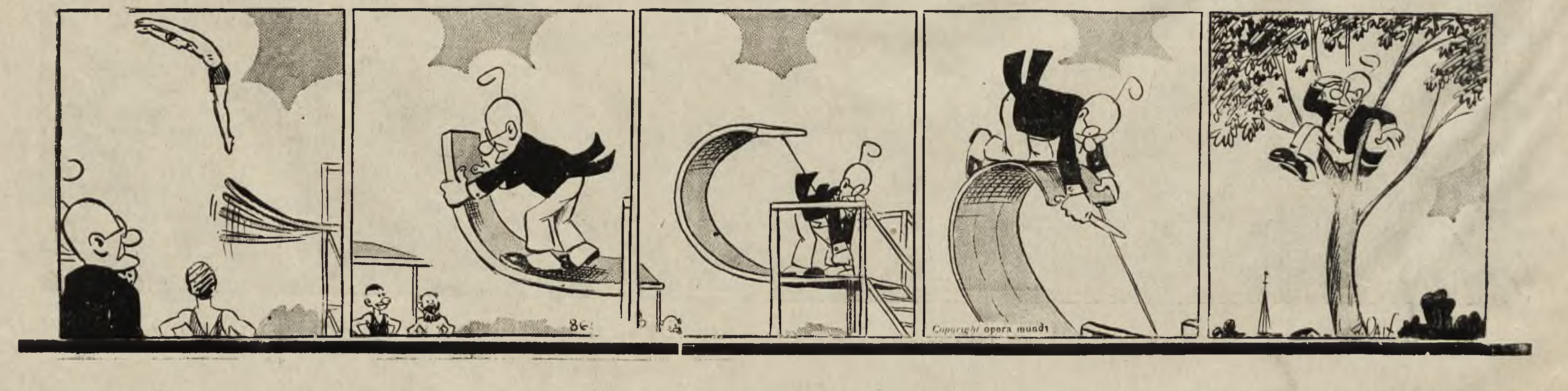
Prancūzų spauda baimijasi, kad šis naujas teroro būdas gali dar labiau pabloginti ir taip jau blogą Šanchajaus padėtį. Japonai labai pyksta ant tarptautinio kvartalo valdytojų, kam jie leidžia čia taip sauvaliauti kinams.

Baisios suspausto oro bombos

Švedų laikraštis „Politiken“ gavęs žinių iš Vašingtono, kad Amerikos Jungtinių Valstybių senato militarinėje komisijoje gen. Arnoldas padaręs pranešimą apie naują sensacingą karinį išradimą Vokietijoje. Amerikos Jungtinių Valstybių štabas turįs žinių, kad Vokietijoje esančios išrastos visai naujo tipo labai stipraus veikimo suspausto oro bombos, kurių sprogimo jėga esanti nepaprastai didelė. Savo sprogimo jėga tokia viena bomba galinti sugriauti stipriausius mūrus ketvirtadalio kilometro nuotolyje.

Jokių smulkmenų apie tų naujojo tipo bombų konstrukciją kol kas Amerikos Jungtinėse Valstybėse neturima. Žinoma tik tiek, kad tos bombos buvusios išbandytos Barcelonos uosto kvartalo bombardavimui. Žmonės tų bombų sprogimo jėga galinti kontūzyti arba sužeisti net per visą kilometrą nuo jų sprogimo vietos.

Pensininko Melchijoro Putelės nuotykiai

Gegužės mėnesio maldos už taiką

Lietuvos spaudoje yra įdėtas Kauno arkivyskupo J. Skvirecko ganytojiškas laiškas, kuriuo visi tikintieji kviečiami gausiau dalyvauti gegužės mėnesio pamaldose prašant pasauliui taikos. Laiške tarp kitko rašoma:

„Pirmasis naujojo Šventojo Tėvo atsiliepimas į pasaulį buvo linkėjimas taikos visam pasauliui. Laikydamas iškilmingas šv. Mišias pirmą Velykų dieną, Šventasis Tėvas tą savo linkėjimą pakartojo ilgesnėj savo prakalboj, omilijoje, ir maldavo mirties Nugalėtoją ir visų dangiškųjų malonių Davėją, Kristų Viešpatį, taikos pasauliui.

Dabar Šventasis Tėvas trokšta, kad drauge su Juo visas katalikiškas pasaulis, o ypačiai tie, kurie tebėra kūdikystės amžiuje, kuriuos Jis myli ypatinga tėviška meile, rinktųsi prie Marijos Altorių. Jis pasitiki, kad dangiškoji Motina išklausys maldų tų, kurie, giedodami su dangaus angelais, yra tarsi šio pasaulio angelai. Jis pasitiki, kad Marija išklausys tų gausingųjų maldų, taikos reikalą paims į savo rankas ir išmels tautoms taiką ir ramybę iš savo Dieviškojo Sūnaus, Jėzaus Kristaus, Kurs taip mylėjo vaikelius, kad net pačius apaštalus supeikė, kai jie nenorėjo leisti vaikams eiti prie Jo, sakydamas: „Leiskite mažutėliams eiti pas mane... nes jų dangaus karalystė". (Mk. 10, 15). Gražiosios Meilės Motina tikrai išklausys maldas tos daugybės vaikučių, kurie kelia savo nekaltas širdis ir rankas prie Josios. Šventasis Tėvas tikisi, kad, jei gegužinės pamaldos taikos intencija bus atliktos visur ir visame pasaulyje, tai, Dievas duos, paliovus visai neramybei, kuri jaudina žmonių širdis, prašvis pasaulyje šviesesnės dienos, ateis geresnės valandos, užtariant Švenč. Dievo Motinai.

Pagaliau, Šventasis Tėvas iš anksto numato gausius šių maldų vaisius ir džiaugiasi jais, o visiems tų pamaldų dalyviams, jauniems ir jauniesiems, kaip dangiškųjų malonių laidą, meilingai siunčia savo Apaštališkąjį Laiminimą.

Mylimieji Kristuje, nemažas man džiaugsmas, kad šiandien galiu jums pranešti tą Šventojo Tėvo kvietimą melstis į Mariją, melstis už taiką. Aš tikiu, kad nemažesnis bus ir jūsų džiaugsmas, kai gausite šią žinią, kuri bus jums ne tiek paraginimas į naujas pamaldas, kiek Šventojo Tėvo pagyrimas jūsų įprasto pamaldumo į Mariją. Šį kartą Šventasis Tėvas šiam jūsų pamaldumui skiria ypatingai kilnų tikslą — melstis į Mariją už taiką".

Ypač raginami vaikučiai, angelaičiai, prie nuoširdžios maldos. „Gražu bus, jei ir pradžios mokyklų katalikai mokytojai mokyklose, kurios yra toliau nuo bažnyčios, vadovaus savo mokinių gegužinėms pamaldoms.

Į didįjį žygį šį kartą mus kviečia Šventasis Tėvas. To kvietimo mes paklausysime visi, ir dideli ir maži".

Socialinis teisingumas

(Pradžia 2-me puslapyje).

alksta, bet pirmoje eilėje apie tai, kad ekonomininiai trūkumai yra palietę žmogų, kaip a s m e n į, kad jie yra žmogų paniekinę ir pažeminę. Žmogus gali gyventi ir dideliame neturte, bet kol jis jaučia žmoniškąją savo vertę, kol neturtas nesikėsina ant žmogiškojo kilnumo, tol jis yra tik atsitiktinis dalykas, kuris gyvenimo problemos nesudaro. Kai žmogus skursta tik kūnu, jis nedaug apie tai galvoja ir nedaug sielojasi. Jis tuomet pajaučia tik šios tikrovės netobulumą..."

Skaudžiausia betgi, kad dėl ekonominio skurdo žmogus paprastai ima skursti ir dvasiškai. O dar blogiau, kad turtingesnieji niekina ir žemina neturtėlius. Turtingesnieji per daug save aukština atstumdami nuo savęs neturtėlius, kuriems nėra taip lengvai prieinamas nei mokslas, nei kitos kultūrinės gėrybės; kurie turi gyventi atskiruose miestų kvartaluose. Seniau tokio didelio skirtumo tarp turtuolio ir neturtėlio nebuvo. Išmaldos nuoširdžiau būdavo duodamos. Tuo tarpu „jeigu šiandien mes ir duodame išmaldos — rašo toliau autorius, — tai toji dvasia, kuri šitą išmaldą lydi, vargšo ne tik nepaguodžia, bet kelia jame pyktį, nes gautame duonos kąsnyje jis jaučia įdiegtą aversiją (pasibiaurėjimą) ir paniekinimą. Mūsų išmalda labai dažnai yra tik noras kuo greičiau prašančiuoju nusikratyti. Duonos kąsnis, paduotas atbula ranka, gali pasotinti kūną, bet jis uždega dvasią ir ją pripildo keršto jausmu".

Autorius mano, kad sprendžiant socialinį klausimą pirmoj eilėj turėtų būti kaip tik atsižvelgiama į moralinę (dvasinę) šio klausimo pusę, nuo to galėsią pareiti ir ekonominės santvarkos pakeitimo pasisekimas. „Ž m o g a u s s u d v a s i n i m a s y r a p a g r i n d i n i s u ž d a v i n y s m ū s ų d i e n ų s o c i a l i n e i p r o b l e m a i i š s p r ę s t i".

Šitas žmogaus sudvasinimas turėtų eiti dvejopu keliu. Pirmiausia, esą, turėtų būti sudvasintas nusistatymas žmogaus atžvilgiu. Reikia, kad žmogus žmoguje vėl pajustų brolį, kad neturtas ar nežinojimas nebūtų žmogiškosios vertės matas. Priešingu atveju masių kerštas esąs neišvengiamas.

Autoriaus nuomone, socialinė problema galinti būti išspręsta tik evoliucijos, o ne revoliucijos būdu, nes revoliucija visados esąs keršto ir neapykantos išsiveržimas.

Savaime suprantama, kad žmogaus dvasią perdirbti netaip jau lengva, kaip atrodo. Šiandie vietoj tautų brolybės ir artimo meilės kaip tik veržiasi vis didesnė neapykanta, vis didesnis noras silpnesnį paglemžti, sutrinti. Bet tai nereiškia, kad nereikalingos yra krikščionybės pastangos įvesti žmonių santykiuosna žmoniškumo principą, kuris leistų pravesti ir kitas reformas. Pagaliau ir kitų pasaulėžiūrų socialinių ir ekonominių reformų koncepcijos, jeigu tik iš tikro yra tobulos, irgi netaip lengvai yra įgyvendinamos. Visa, kas tobula yra sunkiai pasiekiama ir įgyvendinama. Bet kad žmogui būtina siekti geresnio gyvenimo, tai irgi yra neginčytinas faktas.

A. Pangonis.

Po Hitlerio kalbos

Hitleris kalbėjo ilgai, pustrečios valandos, bet pasakė tik tris svarbius faktus: 1) kad atmeta Ruzvelto pasiūlymą, 2) atsisako nuo anglų—vokiečių jūros sutarties ir 3) atsisako nuo lenkų—vokiečių nepuolimo sutarties.

Ruzveltas, kaip žinome, savo telegramoje Hitleriui ir Musoliniui pasiūlė, jeigu ne 25, tai bent 10 metų paskelbti taiką, garantuojant visoms kaimynėms ašies valstybėms visišką neliečiamybę ir sušaukus tarptautinę konferenciją aptarti visus opiuosius ūkinius klausimus, dėl kurių dabar ašis labiausiai yra nepatenkinta.

Jeigu šį Ruzvelto pasiūlymą Hitleris atmetė, vadinasi, nenori padėti savo parašo po jokiu raštu, kuriuo būtų garantuota visų mažesniųjų valstybių neliečiamybė, tai iš to išeina, kad Hitleris palieka sau laisvas rankas Europoje ir nė viena Vokietijos kaimynė negali turėti tikrojo rytojaus. Tiesa, jis ir šiuo kartu iškilmingai pareiškė, kad niekam savo globos nesiūlys ir jokių kraštų nejungs, išskyrus Gdanską. Tačiau kas tiems pareiškimams gali patikėti, jei po kiekvieno agresijos akto sakydavo, kad šis jau paskutinis. Dėl to dabar jau nieks netiki jokiems jo pažadams ir nieks nenori tų pažadų gauti, nes jie neturi jokios praktiškos reikšmės.

Ruzveltas, siųsdamas telegramą ir siūlydamas 10 — 25 metų taiką, norėjo iš Hitlerio gauti patikrinimus ne žodžiu, bet raštu, kuriame būtų numatytos ir sankcijos už pasižadėjimo nesilaikymą.

Atmesdamas Ruzvelto pasiūlymą ir ar jį išjuokęs, Hitleris parodė tikrąjį savo veidą ir visą Ameriką nuteikė prieš Vokietiją. Ruzveltas ir Amerika už tai Hitleriui neliks skolinga ir ne tik tokiais pat žodžiais atsakys, bet dar labiau susiartins su Paryžiumi ir Londonu ir dar labiau pažadės remti šias valstybes prieš Vokietiją. Taigi tokia taktika Hitleris tik sunkina savo situaciją. Bet tokiu tonu kalbėdamas norėjo parodyti patiems vokiečiams, kokie jie esą galingi

Antras labai svarbus Hitlerio kalbos pareiškimas, tai atsisakymas nuo minėtos jūrų sutarties su Anglija. Ta sutartis praktiškos reikšmės neturėjo. Joje buvo susitarta, kad vokiečių karo laivyno tonažas (talpumas) negali viršyti 35% anglų karo laivyno tonažo. Vokiečiai tų ribų neperžengė ir, žinoma, jeigu anglai norės, niekuomet neįstengs peržengti. Bet nutraukdamas tą sutartį, Hitleris pažeidė Anglijos politikų jausmus, juos pažemino, nes neturėjo jokio rimto pagrindo taip pasielgti, nebent pademonstruoti. Bet Anglija dabar turi įrodymų, kad Hitleris net ir rašytų sutarčių nesilaiko ir jas vienašališkai atmeta, kada jam patinka. Tas parodo, kad Londonui jau negalima labiau žemintis, kad nėra jokios prasmės su Hitleriu derėtis ir dar energingiau reikia organizuoti blokas, prieš Vokietijos agresiją, dar sparčiau ruoštis karui, kartu nedarant jokių nuolaidų. Londonas panašiai ir reaguoja.

Pagaliau trečia Hitlerio staigmena, tai lenkų-vokiečių sutarties atsisakymas. Ta sutartis atmesta vienašališkai, nes ji dar turėjo veikti 10 metų ir galima buvo jos atsisakyti tik 6 mėn. prieš jos pabaigą. Šis Hitlerio aktas irgi buvo tik formalus, nes praktiškai ta sutartis nustojo reikšmės, kai Hitleris pareikalavo, kad Lenkija sutiktų atiduoti Gdanską ir leistų į Prūsus nutiesti eksteritorijalinį kelią (plentą ir geležinkelį). Šios sutarties nutraukimas irgi įrodo, kad Hitleris sutarčių laikosi tik iki tol, kol jos jam naudingos, o kai naudos neduoda, be jokių skrupulų sutrauko. Dabar jis Lenkijai davė suprasti, kad gali sudaryti naują sutartį, tik jau kitais pamatais ir kitomis sąlygomis.

Lenkija į visus pasiūlymus ir reikalavimus atsakė griežtai: Ne. Taigi apie Gdansko atidavimą ir apie eksteritorijalinį kelią per karidorių negali būti nė kalbos. Lenkija, be to, dar reikalauja naujų, patikimesnių garantijų, kad teisės Gdanske nebus mažinamos, keičiamos Varšuvos nenaudai.

Tokiu būdu Hitlerio kalbos rezultatai yra nelabai Vokietijai palankūs. Visa Europa aiškiai pamatė, kad Hitleris nesiskaito su savo pasižadėjimais, o kartu neduoda jokių patikinimų, kad agresija jau baigta. Dėl to visi sparčiai ruošiasi tai agresijai atremti. Jau vis labiau aiškėja Maskvos—Londono—Paryžiaus karinis alijansas, prie kurio bus prisidėję ir kitos valstybes.

J.

ANGLŲ SPAUDA APIE DABARTINĮ MOMENTĄ

Britų spauda teberašo apie dabar vykstančias tarptautines derybas pasipriešinti užpuolimams Europoje.

„Times" rašo, kad derybos su Sovietų Rusija ir Turkija, nors eina gana lėtai, tačiau vyksta sekmingai.

„Daily Telegraph" žiniomis, Didžiosios Britanijos ambasadorius Maskvoje šią savaitę gaus instrukcijų deryboms su Sovietų Rusija baigti. Laikraščiai rašo, kad Sovietų Rusija pasiūliusi sudaryti Didžiosios Britanios, Prancuzijos ir Sovietų Rusijos trišalę santarvę.

„Daily Herald" turimomis žiniomis, britų vyriausybė iš įvairių projektų sudarys vieną bendrą planą, kuris leis sudaryti keturių didžiųjų valstybių, Didžiosios Britanijos, Prancūzijos, Sovietų Rusijos ir Turkijos paktą.

KORESPONDENCIJOS

Švenčionių apskr.

Švenčionėliai. *Sukeistos arkivyskupo lankymosi dienos.* Šį mėnesį Vilniaus arkivyskupas R. Jalbžikovskis lankys Švenčionių apskrities parapijas. Lankymosi tvarka jau seniai parapijoms pranešta. Tad kiekviena jau žino, kada jos turi būti pasiruošusios pasitikti nepaprastąjį svečią.

Bet dabar aiškėja, kad kažkieno įsikišimu arkivyskupo lankymosi dienos jau sukeičiamos. Taip jau padaryta Švenčionių ir Švenčionėlių parapijoms.

Pagal iš anksto nustatytą tvarką į Švenčionis arkivyskupas turėjo atvažiuoti gegužės 14 dieną, o į Švenčionėlius gegužės 21 dieną. Šia tvarka abiejų parapijų lietuviai buvo patenkinti, nes pagal esamą pamaldų tvarką ir Švenčionių ir Švenčionėlių bažnyčiose tomis dienomis bus lietuviški giedojimai. Žmonės buvo tikri, kad jie galėsią pasirodyti arkivyskupui savo gražiu lietuvišku giedojimu.

Deja, dabar jau yra pranešta, kad į abi parapijas arkivyskupas atvažiuosiąs sukeistu laiku: į Švenčionėlius gegužės 14 d., į Švenčionis gegužės 21 dieną. Šių parapijų lietuviams dabar jau nebeteks lietuviškai giedoti, nes pagal esamą pamaldų tvarką tomis dienomis ir Švenčionėlių ir Švenčionių bažnyčiose bus giedojimai vien lenkų kalba.

K.

Gardino apskr.

Šuma, Berštų valsč. *Dėl mokytojo ir vaito taktikos.* Šis sodžius Berštų valsčiuje yra bemaž vienintelis, kur gyvena išimtinai vieni lietuviai. Čia yra nelietuviška valdinė pradžios mokykla (seniau buvo „Ryto" lietuviškoji mokykla), kurioje dirba mokyt. Garbovskis. Šią mokyklą lanko dar ir Kriokšlio sodžiaus vaikai. Visi vaikai yra lietuviai. Mokyt. G. lietuviškai supranta, bet kalbėti labai silpnai tegali ir todėl jis į mokyklos vaikus lietuviškai nekalba.

Pagal pamokų suskirstymą aukštesniuose skyriuose yra lietuvių kalbos pamokos, bet jos ir palieka tik suskirstyme. Jeigu ir būna savaitėje kartą lietuvių kalbos pamoka, tai vaikai jos metu vis tiek nieko lietuviškai neišgirsta. Šiaip visas mokslas dėstoma vien lenkų kalba. Tikyba taip pat dėstoma lenkiškai.

Mokyt. G. su vietos lietuvių jaunimu stengiasi gyventi geruoju ir nori jį patraukti savo pusėn. Jis stengiasi prisidėti prie jaunimo rengiamų lietuviškų vakarų, į kuriuos norėtų kai ką įterpti ir nelietuviškai. Iki šiol jaunimas jam nenusileisdavo.

Paskutiniu laiku mokyt. G. pradėjo labiau domėtis šioje apylinkėje gyvenančių lietuvių inteligentų būkle ir stengiasi juose surasti kažkokių dėmių. Atrodo, kad ar negeriau būtų, kad jis labiau būtų susirūpinęs savo tiesioginėmis pareigomis, o ypač lietuvių kalbos pamokomis. Tuomet jis vietos žmonėse daugiau turėtų palankumo ir vaisingiau galėtų darbuotis mokyklos labui.

Berštų vaitas Pauliukevičius dabar važinėja po šios apylinkės lietuvių gyvenamus sodžius ir ragina lietuvius ūkininkus remti priešlėktuvinę paskolą. Pagal nustatytą tvarką kiekvienas ūkininkas turi remti pinigais priešlėktuvinę paskolą pagal savo turimą žemę. Kai kuriems susidaro mokėti po 10 — 20 auksinų.

Vietos gyventojai bendriems valstybės reikalams aukoti pinigų neatsisako, tik jiems nepatinka, kad Berštų vaitas iš jų to reikalauja griežtai. Žmonės ir be jo griežto reikalavimo šį reikalą supranta.

Šumų Aukotojas.

Viln.-Trakų apskr.

Barčiai, Varėnos valsč. *Jaunimas domisi sportu.* Dalis Barčių sodžiaus jaunimo pradeda gyvai domėtis sportu. Beveik kas vakaras suėję pažaidžia sviediniu, pabėgioja, pasimankština, o ypač dažnai mėgsta žaisti tinkliniu.

Buvo laikas, kad Barčių sportininkus norėjo patraukti savo pusėn vienas nevietinis žmogus, bet barčiečiai su juo nesusidėjo. Jie nusipirko sviedinį ir sporto srityje ėmė darbuotis vien savo jėgomis.

Barčių lietuviai gyventojai labai mėgsta skaityti knygas, o ypač dabartinių lietuvių rašytojų veikalus. Deja, ne kiekvienas gali tokių knygų įsigyti, o šiaip kur gauti nelengva, nes čia jau nebėra jokios lietuviškos skaityklos, nei knygynėlio.

Anksčiau čia buvo Liet. Šv. Kazimiero D-jos skyrius ir Liet. Ūkio D-jos ratelis, kurie turėjo savo atskirus knygynėlius. Tas draugijas uždarius, knygynėlių knygas suėmė Varėnos policija. Kur dabar tos knygos yra, barčiečiai nežino.

Neseniai čia buvo norima surengti lietuviškas vakaras. Buvo norima suvaidinti kelis kartus Vilniuje vaidintą komediją „Išmakė". Vakaro pelnas buvo skiriamas Varėnos parapijos bažnytiniams reikalams. Bet vakaras neįvyko, nes jam negautas apskrities storastos leidimas.

Barčių apylinkės miškuose kasmet žiemą iškertama daug medžių (pušų), o pavasarį tose vietose sodinami jauni medeliai. Sodintojams už dienos darbą mokama po 1 auks. 20 sk.

Jamunis.

Pirciupiai, Valkininko valsč. *Mirė šimtametis lietuvis.* Balandžio 28 dieną Pirciupiuose mirė seniausias vietos lietuvis gyventojas, 98 metų amžiaus senelis Motiejus Uždavinys. Velionis mirė dėl senatvės.

A. a. M. Uždavinys buvo 1863 metų sukilimo dalyvis. Tą vadinamąjį lenkmetį jis gerai atsimindavo ir mėgdavo dažnai pasakoti, kaip tuomet mūsų krašte buvo vedamos kovos su rusų kazokais ir žandarais. Velionis padėdavęs sukilėliams parūpinti maisto ir pranešdavęs, kur yra kazokai.

Šis senelis palaidotas neseniai paruoštose Pirciupių kapinėse. Anksčiau Pirciupiai savo kapinių neturėjo ir numirėlius veždavo net už 4 kilometrų į Dargužių kapines. Dabar Pirciupiai jau turi savuose laukuose gražiai įtaisytas kapines. Jos yra vadinamame prancūzų kalnelyje. Senų žmonių padavimu, tame kalnelyje Napoleono laikais daug pakasta žuvusiųjų prancūzų.

A.

Lydos apskr.

Tetėnai, Eišiškių valsč. *Girtavimo vaisiai.* Pro čia iš Vilniaus tiesiamas plentas. Jam reikalingus akmenis veža visos apylinkės ūkininkai. Atveža akmenų ir tolimesnių vietų kai kurie sodžiai, pavyzdžiui, Naniškės, Daržininkai, Kuršiai, Dargužiai ir kt.

Balandžio 27 dieną Tetėnuose buvo mokami už atvežtus akmenis pinigai. Kai kurie ūkininkai, ilgesnį laiką pavežioję, gavo po 30 — 50 auksinų. Kad ir sunkiai buvo dirbta, tačiau tiek gavus pinigo ne vienam nušvito veidai ir nudžiugo širdys, kad turės pinigo nors patiems svarbiausiems žemės ūkio ir šeimos reikalams.

Žymi ūkininkų dalis, gavę pinigus, kepures ant galvų ir nusiskubino namo. Jų sugrįžimu džiaugėsi jų žmonos ir vaikai. Bet atsirado ir tokių, kurie, užuot važiavę namo, su pinigais sugužėjo į karčiamą, į degtinės parduotuvę. Taip padarė kai kurie naniškiečiai, daržininkiečiai, kuršiečiai ir dargužiečiai. O kai nusigėrė, ėmė triukšmauti. Kilus „nesusipratimams", nuėjo darban peiliai ir taburetės. Sumišimo metu kai kurie smarkiai apsidaužė, o vienas dargužietis vos gyvas beišliko. Pateikus pirmąją gydytojo pagalbą, jis paguldytas ligoninėje. Visą įvykį dabar tyrinėja policija.

Girdėti, kai kurie anksčiau išvardintų sodžių ūkininkai Tetėnuose paliko visus uždirbtus pinigus. Vieni pragėrė, kiti ir patys nežino, kur padėjo, gal išbarstė ar jiems kas ištraukė.

Kai išsipagiriojo ir pajuto, kad kišenėj tuščia, o galvoj guzai, kiekvienas suprato negerai darę, bet jau buvo pervėlu. Kai kurie dabar pirštus kremta, keikdamiesi, bet išleistų, išeikvotų pinigų jie neatgaus. Tai bus pamoka, kad sunkiai uždirbtų pinigų negalima skirti tokiems niekams.

I.

KRONIKA

Bus minima Motinos diena

Vilniaus lietuvių visuomenė ir šiemet minės Motinos dieną. Kaip pernai, taip ir šiemet Motinos dienos minėjimą rengia Vilniaus Lietuvių Katalikų Blaivybės Draugija.

Šiemet Motinos dienos minėjimas bus gegužės 7 d. (sekmadienį). Tą dieną iš ryto bus pamaldos, o vakare Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje bus surengtas atitinkamas paminėjimas su paskaita ir menine dalimi.

Atvyksta Kipras Petrauskas

Vilniaus lenkų spaudoje ir vietos lenkų teatre „Lutnia" skelbiama, kad gegužės 8 dieną į Vilnių atvyksiąs ir teatre „Lutnia" dainuosiąs garsus Kauno operos artistas-dainininkas Kipras Petrauskas.

Kipras Petrauskas iš Vilniaus vyksiąs į Varšuvą, kur taip pat dainuosiąs vietos teatruose.

Spėjama, kad mūsų tautietis, Vilniaus krašto kilimo žmogus Kipras Petrauskas, važiuodamas iš Vilniaus į Varšuvą arba atgal grįždamas, taip pat atskirai padainuosiąs ir Vilniaus lietuvių visuomenei, kuri laukia jo atvykstant su nepaprastu susidomėjimu.

Pranešimas ir paskaita

Gegužės 2 dieną įvykusiame Vilniaus Lietuvių Meno ir Literatūros Draugijos vakare šios draugijos pirmininkas kun. Dr. A. Viskantas padarė pranešimą apie savo kelionę į Rymą, kur jis buvo išvykęs Velykų švenčių metu, ir pasidalino Ryme patirtais įspūdžiais. Po to jis skaitė paskaitą tema „Menas ir tikyba".

Vakaro programa užbaigta diskusijomis ir paklausimais, susijusiais su tikyba, menu ir prelegento Ryme patirtais įspūdžiais.

Romuviečių žiniai

Gegužės 7 dieną (sekmadienį) bus nepaprastas „Romuvos" Klubo narių susirinkimas. Jis įvyks naujoje Klubo buveinėje (Mickevičiaus g. 24).

Svarbiausia susirinkimo programos dalis — buveinės šventinimas.

Susirinkimo pradžia lygiai 12 valandą. Narių dalyvavimas būtinas! *Valdyba.*

Išėjo „Lietuviškas Baras"

Šio mėn. 2 d. Vilniuje išėjo iš spaudos mėnesinis iliustruotas kultūros žurnalas „Lietuviškas Baras" — 4 (34) Nr. Jo turinyje yra visa eilė aktualijų ir lietuviško gyvenimo kultūros kronika.

Ruošiami vadovai po Vilnių

Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjunga ėmėsi organizuoti vadovus po Vilniaus miestą. Šie vadovai galės, reikalui esant, tiek iš provincijos, tiek iš Lietuvos valstybės atvykusius žmones po Vilniaus miestą pavedžioti ir jiems parodyti tai, kas labiau gali būti svarbu ir įdomu.

Taip pat tenka sužinoti, kad tuo pačiu reikalu yra susirūpinęs ir Vilniaus Lietuvių Inteligentų Klūbas „Romuva". Jo narių tarpe yra kilęs sumanymas tą patį reikalą palaikyti ir vasaros atostogų metu.

Sportas mūsų studentų tarpe

Vilniaus lietuviai studentai ėmė labiau domėtis sportu. Jų Sąjungoje vėl yra atgaivinta prieš keletą metų veikusi sporto sekcija. Jos steigiamasis susirinkimas įvyko šiomis dienomis. Jame aptarta pagrindinės sekcijos veikimo gairės ir išrinkta valdyba, į kurią įėjo: J. Glaudelys — pirmininkas, A. Kisielius — intendantas ir A. Valeiša — sekretorius.

Sekcija pirmiausia pasiryžo suorganizuoti tinklinio, krepšinio ir stalo teniso komandas. Jų vadovams būsią suorganizuoti atskiri kursai.

Lietuvių Vokiečių ekonominiai pasitarimai

Lietuvos ir Vokietijos ekonominės derybos Berlyne dar nepasibaigė. Kauno laikraščiai rašo, kad Lietuvos ir Vokietijos delegacijos ekonominėms deryboms balandžio 28 dieną turėjusios bendrą posėdį, kuriame pirmą kartą buvo svarstomas ir laisvosios zonos Klaipėdos uoste įvedimo klausimas.

Kauno dienraštis „Lietuvos Aidas", pranešdamas apie tą pasitarimą, rašo šitaip:

„Kaip tenka patirti, vokiečių buvo padaryti atitinkami pasiūlymai, dėl kurių Lietuvos delegacija pasisakys vėliau. Per paskutines derybų dienas, kaip toliau patiriama, abi delegacijos jau spėjo išsamiai pasikeisti nuomonėmis. Lietuvos delegacija taip pat turėjo progos plačiau susipažinti su reicho pasiūlymais ir pageidavimais".

Spėjama, kad ryšium su vokiečių pateiktais pasiūlymais Lietuvos delegacijos pirmininkas dir. Norkaitis šiomis dienomis buvo sugrįžęs Kaunan ir tuo reikalu padarė Lietuvos vyriausybei atitinkamą pranešimą.

Anglijos ir Prancūzijos derybos su Sovietų Rusija

Vokietijos grobuoniška politika ir grasinimai grobti ir toliau privertė Angliją ir Prancūziją tartis su Sov. Rusija, kad ši pasižadėtų eiti kartu su jomis, jei Vokietija mėgintų pulti bent vieną savo kaimynų. Dabar pradeda aiškėti tų derybų smulkmenos.

Anglija siūlo Sov. Rusijai pasižadėti ginti nuo Vokietijos tas valstybes, kurių saugumą garantavo ir Anglija (Rumunija ir Lenkija). Be to, ji turėtų garantuoti Suomijos, Estijos ir Latvijos, o gal ir Lietuvos saugumą ir neliečiamybę. Tokiu būdu Sov. Rusija turėtų garantuoti neliečiamybę visai eilei valstybių nuo Batijos iki Juodųjų jūrų, vadinas, susidarytų užtvara, per kurią Vokietija negalėtų pereiti, jei panorėtų žygiuoti į Rytus.

Sov. Rusijos pasiūlymai kiek kitoki. Ji siūlanti Anglijai ir Prancūzijai savo garantijas išplėsti Suomijai, Estijai, Latvijai ir Lietuvai. Tuomet Vokietija neturėtų niekur spragos, pro kurią ji galėtų prasiveržti į Rytus. Jei Anglija ir Prancūzija priimtų šį Sov. Rusijos pasiūlymą, tai pastaroji garantuotų Olandijos, Belgijos ir Šveicarijos sienų neliečiamybę. Kiek anksčiau Sov. Rusija buvo reikalavusi, kad Anglija ir Prancūzija pasižadėtų ginti jos reikalus Tolimuosiuose Rytuose nuo Japonijos. Tačiau nuo šio siūlymo jai teko atsisakyti, nes toks susitarimas galėtų paskatinti Japoniją greičiau pradėti karą su Sovietų Rusija.

Iš viso matyti, kad šiuo metu galinti užsimegsti trišalė sąjunga, kurios uždavinys būtų — pažaboti Vokietiją ir neleisti jai drumsti taiką Europoje.

Vokietijos dovanos

Vokietijoje šiuo metu vėl vieši Vengrijos premjeras Teleki ir užsienių reikalų ministras Čaki. Užsienio spauda jų dažnų apsilankymą Berlyne sija su Vokietijos sumanymu paglemžti ir Vengriją.

Vokietijos politikai, pasak tos spaudos, siūlo Vengrijai prisijungti Slovakiją, kuri prieš karą buvo Vengrijos dalimi. Už tai Vengrija turinti padaryti nuolaidų Vokietijai, — sudaryti su ja muitų uniją ir atiduoti Vokietijai geresnes Slovakijos žemes. Vokiečių spauda dabar rašo, kad prie Slovakijos padalinimo turėjusi būti prileista ir... Lenkija. Bet dabar, kai ji taip griežtai yra atmetusi Hitlerio pasiūlymus dėl Gdansko, tose dalybose negalėsianti dalyvauti.

Tai yra vokiečių eilinė intriga ir noras apjuodinti Lenkiją. Lenkų spauda, atsakydama į šį vokiečių prasimanymą, pastebi, kad Vokietija, dovanodama Vengrijai Slovakiją, nori pagrobti kartu ir pačią Vengriją.

×

Vilniaus dienraščio „Słowo" korespondentas Varšuvoje taip apibūdino naują Vokietijos intrigą:

„Ryšium su Vengrijos premjero ir užsienių reikalų ministrų viešėjimu Vokietijos sostinėje, gaunama žinių, kad Slovakija, kuriai neseniai Vokietija garantavo nepriklausomybę, dabar yra Vokietijos tolimesnių planų Rumunijos atžvilgiu derybų objektu. Kartu paaiškėjo, kad prie Vengrijos-Slovakijos sienos visus nesusipratimus organizuoja vokiečių gestapo (slaptoji policija) agentai, kurie Hlinkos gvardijoje turi didelę įtaką. Tuo būdu vokiečiai nenori prileisti, kad vengrai su slovakais patys susikalbėtų, nes tai būtų Vokietijai nenaudinga. Slovakijos gyventojai yra nusiteikę prieš vokiečius, kurie vis dažniau viską rekviruoja. Slovakijos vyriausybės padėtis darosi vis sunkesnė".

Osuskio kalba čekų ir slovakų kongrese

Įvykusiame čekų ir slovakų kongrese tarp kitų kalbėjo ir buvęs Čeko-Slovakijos pasiuntinys Paryžiuje Osuskis. Jis kongrese padarė pranešimą ir savo kalboj ragino tėvynę mylėti dar labiau, nes ji dabar yra nelaiminga. Toliau Osuskis pareiškė karštą padėką Prancūzijai, Didžiajai Britanijai, Jungtinėms Valstybėms ir Sovietų Rusijai už tai, kad jos nepripažino Čeko-Slovakijos prijungimo. Osuskis pranešė, kad vadovaujantieji čekų ir slovakų politikai dabar studijuoja provizorinės Čeko-Slovakijos vyriausybės reikalą. Baigdamas savo kalbą Osuskis pareiškė, kad visi čekai ir slovakai, kur jie begyveną, karui ištikus, stos savanoriais į kariuomenę.

„Mes, čekai ir slovakai, kurie šiandien giname savo tėvynės reikalus, — pareiškė Osuskis, — tvirtai tikime, kad ateis nauji laikai Vidurinės Europos tautoms. Pergyventi sunkumai ir nelaimės tik užgrūdina mūsų valią ir padidina mūsų tikėjimą į pergalę idėjų, kurios grąžins Europos žmogui jo vertingumą, jo dvasinės kūrybos galią".

Benešo telegrama čekų ir slovakų kongresui

Buvęs Čeko-Slovakijos prezidentas Benešas čekų ir slovakų kongresui Paryžiuje atsiuntė tokio turinio telegramą: „Būkite pasiruošę, nes nežinome, ką gali atnešti mums įvykiai. Čeko-Slovakai neleis savęs paversti vergais. Nesileisdami į kompromisus, jie kovos tol, kol atgaus Čeko-Slovakijai laisvę laisvoje Europoje. Čeko-Slovakai 10 šimtmečių kovojo už savo laisvę ir nuo tos kovos neatsisakys".

×

Prancūzijoje gyvenančių čekų ir slovakų kongresas priėmė rezoliuciją, kurioje, tarp kitko, pareiškiama, kad Prancūzijoje gyvenantieji čekai ir slovakai niekuomet nepripažins prieš jų tėvynę pavartoto smurto ir visomis savo priemonėmis, suderinamomis su Prancūzijos svetingumu, kovos už jos laisvę.

Įvairu-įdomu

Šunes kariautojai

Nieks nesistebi, kad žmogus karo reikalams panaudoja arklį: raiteliai yra labai svarbi kariuomenės dalis. Raiteliai pasirodo tačiau ne tik ant arklių, bet taip pat ir ant kupranugarių, asilų ir dramblių! Karo reikalams mobilizuojami net jaučiai, ir ne tik senovėje taip buvo: praėjusio karo metu jaučiai ir karvės traukė į kalnus serbų artileriją. Karo reikalams panaudojami ir paukščiai: karveliai yra labai geri ryšininkai, o žąsys, sako, dar gilioje senovėje išgelbėjo Rymą, prikeldamos sargybinius, priešui puolant...

Tačiau nė vieno gyvulio pasaulio atstovo negalima paversti tokiu artimu kareivio bendrininku, kaip ištikimąjį žmogaus keturkojį draugą — šunį.

Šunes senovės karuose. Istorikas Polybas pasakoja, kad Lydijos karalius laimėdavo mūšius su simeriečiais vien todėl, kad užleisdavo ant priešų ištisas kohortas stambių šūnų. Tas pats istorikas apie Makedonijos karalių Pilypą sako, kad savo kariuomenėje pastarasis turėdavo sargybinių šunų, kurie perspėdavo apie barbarų prisiartinimą.

Istorikas Strabonas pasakoja, kad gálai turėdavo šunų, kurie narsiai puldavo priešus kartu su savo šeimininkais ir niekad neapleisdavo jų mūšyje, o keltai dresiruodavo karui šunis, ištisomis bandomis ir net apšarvuodavo juos spygliuotomis apykaklėmis, kurios taip pat, kaip ir šunų dantys bei nagai, gasdino priešus.

Viduriniais amžiais nemažai buvo naudojami sargybiniai — avagariniai, dogai ir kitos stambiųjų šunų rušys. 1755—1770 metų karuose italai savo miestų šunis pavertė tikrais keturkojais kariautojais, kurie nesitraukė nuo kareivių ir budriai saugojo užtvaras, patrulius ir sargybas nuo netikėtų puolimų.

Pirmasis šuo, patekęs istorijon už „kariškus nuopelnus", yra Mustaš, kuris kartu su Napoleono kareiviais pirmosios imperijos laikais dalyvavo beveik visose karo kampanijose. Jį apdovanojo pasižymėjimo ženklu maršalas Lanas.

Prancūzų kariuomenė turi ir daugiau tokių pasižymėjusių jau praėjusiame šimtmetyje šunų; Mizer — šešto gvardijos pulko, Pompot — 48 to linijinio pulko, Miret — sužeistas prie Sevastopolio, kur jis su vėliavininku gynė pulko vėliavą ir Mitrej — antrojo artilerijos pulko šuo, kuris pirmas įžengė į Alžirą...

1914 — 1918 metų karo šunes. 1914 metais vokiečiai buvo paruošę karo tarnybai šešis tūkstančius šunų, o prancūzai teturėjo šešis šunis šiaip atskirose kariuomenės dalyse. Vokiečiai vakarų ir rytų frontui paruošė sargybinius šunis — „vachthund", „zuchthund" ir „begleithund", o prancūzai turėjo tik „pramogos" šunelius atskirose dalyse.

Tik 1915 metais prancūzų kariuomenės vadovybė susirūpino šūnų paruošimu karo tikslams. Prasidėjo sistematiškas šunų auginimas ir dresūra. Pasirinkta vokiečių ir prancūzų aviganių veislė, o taip pat belgų šunes. Prancūzija buvo padalyta į 10 „šunų mobilizacijos" rajonų. Kiekvienas punktas susirinkdavo per mėnesį po 30 — 60 šunų. Iš atskirų departamentų šunynų būsimieji kariautojai buvo siunčiami į šunų depo, kur juos tvarkė mėlynojo kryžiaus tarnyba ir talpindavo į aklimatizacijos ir dresūros daržus.

Šunes buvo ruošiami sanitarinei tarnybai, žvalgybos, patruliavimo ir ryšių reikalams.

Šunų nuopelnai. Dikas — 1915 metais įspėdamas sargybinius, sukliudė puolimą ir suteikė progą pulti ir atremti priešą.

Foksas — 1916 metais sukliudė priešo puolimą.

Diana — 1916 metų naktį iš 5 į 6 liepos aptiko priešo žvalgybą.

Brutas — 1917 metais susekė tris priešo žvalgybas ir žuvo savo pareigas eidamas.

Pikaras — 1918 metų kovo m. 28 dieną ypatingai pasižymėjo atakos metu, atlikdamas ryšininko pareigas, pro labai smarkią apsaugos ugnį keturis kartus iš eilės perėjo 3.000 metrų atstumą. Sunkiai sužeistas, jis atliko dar paskutinį žygį ir nugaišo ties pulkininko blindažu."

Dabartinis šunų paruošimas karui. Dabartiniai šunes aprūpinami dujokaukėmis, nes jie turi būti pasiruošę ir dujų puolimo metu vykdyti savo tarnybinius uždavinius. Išmokyti šunį nešioti dujokaukę nėra lengvas dalykas: šuo nekenčia jokių antsnukių ir beregint nudrasko juos. Tik per ilgą laiką galima pripratinti juos kvėpuoti per dujokaukės vamzdį ir žiūrėti pro jos stiklus.

Nestebūklas dabar pamatyti šunį, „pasikabinusį per petį" maišelį su dujokaukės dėžute ir traukiantį orą pro kaukės sietelį. Žinoma, toks šuo, apšarvuotas nuo dujų, gali nunešti pranešimą, gali nutiesti telefono liniją, bet suuosti, kur yra savas, o kur priešas jis negalės, taip pat negalės surasti ir sužeistojo pagal kvapą.

Labai daug naudojama šunų pasienio sargyboms. Pasieniečių, ypač rusų sargybinių, šunes taip išdresiruoti, kad moka nuginkluoti pereinančius sieną šnipus ir nepaleidžia jų, laikydami už gerklės, kol neateina savi sargybiniai"

„L."

Anglai jau įsivedė privalomąją tarnybą kariuomenėje

Anglijos vyriausybė jau pravedė per parlamentą įstatymą, kuriuo įvedama privalomoji tarnyba kariuomenėje. Jauni vyrai 20 ir 21 metų turės stoti kariuomenėn ir joje išbūti 6 mėnesius, po to turėsią užsirašyti į atsarginius. Per 6 mėnesius jie būsią tik pamokinti kariavimo būdų ir po to užleisią kitiems savo vietas. Tad Anglija greitu laiku tikisi susilaukti didelės neblogai paruoštos kariuomenės.

Privalomosios tarnybos kariuomenėje įvedimui kiek pasipriešino darbo partijos atstovai. Jų pasipriešinimas tačiau daugiau formalaus pobūdžio. Daug rimčiau atrodo Airijos pasipriešinimas. Airijos premjeras de Valera griežtai užprotestavo prieš ėmimą kariuomenėn jaunuolių iš šiaurės Airijos (Ulsterio) ir priešinsis, jei būsią imami airiai. Kuo galįs pasibaigti šis ginčas, tuo tarpu dar nežinia.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5 — 1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Užsienyje dvigubai. Skelbimų kaina: ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas Liudvikas Cicėnas. Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius Vincas Budrevičius.